

IULIAN FILIP

**NICI O ȘANSĂ
CU EXTRATEREȘTRII**

proză

CZU

Descrierea CIP

ISBN 978-9975-62-390-2

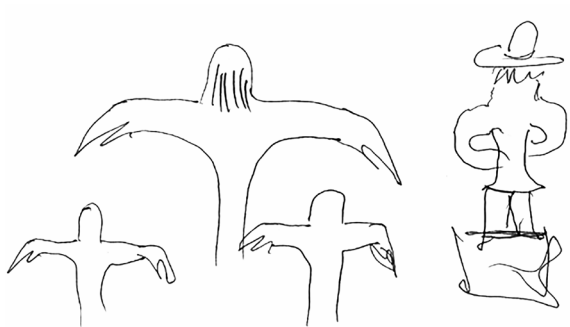
© Iulian Filip, 2015

1. Treimile directorului școlii

Ideea compoziției monumentale a fost prudent respinsă și de cele două mitropolii, și de cei de la direcția raională a învățământului... La guvern informația a ajuns... revoluționară. Cei de la mitropolii nu înțelegeau libertatea tratării *treimii*. De la *tatăl, fiul și duhul sfânt* să ajungi la o treime de învățători (Hristos, Socrate și Creangă) și la alta – de *tâlhari* (Baraba și cei doi tâlhari răstigniți de o parte și de alta a Mântuitorului)?...

Înverșunat directorul școlii din Fagura – a bătut în toate ușile cu decizia, și nu doar de câte trei ori (ca în povești). A lehamitit lumea cu argumentele sale până a obținut postarea în ograda școlii – nu în centrul satului – a *treimii învățătorilor*.

– Tâlharii poți să ți-l pui în ograda dumitale! I-a zis careva din raion, o fire mai folclorică, iar directorul, care locuia gard în gard cu școala, s-a luminat de idee. Mai să-l pupe...

Sperietorile

2. Clepsidrele întrebate de nepotul lui Fellini

Se consolează cu amintirea și uluirea provocată de apucatul din... nu mai ține minte care țară prosperă: murea satisfăcut de împlinire – aproape o mie!!!... Cel pe moarte (țara prosperă, prosper și el – chiar un pic mai prosper decât țara!) avea posibilități să caute în toată lumea cutii de chibrite, cât mai diferite, irepetabile, în câte un singur exemplar. Îi zicea *colecție* cu gură de moarte și o califica *sensul vieții lui*, iar unicul *regret* – că nu a împlinit mia. Nu-i ajungeau douăzeci și două de cutii. În zile, dacă să traduci căutările a douăzeci și două de cutii, câte i-ar fi fost necesare? Îl întreba careva reporter, vânzător de asemenea cazuri... Nu-i ajungea, vorba muribundului, cam jumătate de an... Să-i dea Domnul, se ruga în fața camerei de filmat, încă jumătate de an pentru douăzeci și două de cutii – să facă mia! Apoi poate muri... Sensul vieții!... Singurul regret!... Colecție de cutii de chibrite – așchii pro-me-te-i-ce!...

Șirul lui de clepsidre nu ar constitui chiar o colecție. Nici măcar o sută de clepsidre nu a selectat din câte le-a confecționat, ca să se cheme

colecționar. Le-a dăruit. Le-a confecționat la cerere – unor prieteni, unor domnișoare, unui teatru (pentru careva din spectacole), unui profesor din școala de acasă, din Pelina... L-a captivat din studenție sistemul de pâlnii comunicante, măsurătoarele de timp cu firicelele de nisip cât mai mărunte... Nisipul și timpul – curgeri nemăsurate...

Clepsidrele lui, nisipul lui – adunat, uscat, preparat, cernut, potrivit – i-a adus pe cineștii italieni la Fagura, căutătorii de meșteri neaoși de clepsidre în ambianțe și civilizații cât mai diferite, cât mai îndepărtate în timp și spațiu, între care, dacă mai e posibil, să descopere insulițe de civilizații măcar un pi-cu-leț... exotice. Cam astfel i-a lămurit curierul italienilor, uluindu-l cu un amănunt strident – liderul echipei e chiar nepotul lui Fellini.

Fagura? Să și-o descopere tinerii curioși în partea măsurării timpului în timpuri și geografii diferite. Dacă au ajuns cu întrebatul și la el, să vadă ce răspunsuri găsește pentru întrebările necunoscute ale nepotului lui Fellini. Ori... nu-s prea tineri?

L-au depistat obsedat de ceasornicele de nisip și l-au rugat delicat să-i accepte. Între in-

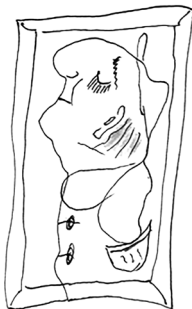
termediarul era mai insistent Ghiță Dascălu, proprietarul malului de ape, care (cum ar suna mai delicat?) l-a... adoptat. Cum l-ar fi refuzat?

Nisipul din temelie

3. Luarea pulsului la telefon

- Remarcă, doctore: eu te-am contactat!
- Să mă alarmez? Ce ai, pescarule?
- Cred că nu mi-i a... nimic și asta mă alarmează cel mai mult.
- Atâta tot?
- Nu mi se întâmplă prea des asemenea stări.
- O să ți se tot întâmple.
- Parcă ai fi băbuța mea cu pașaportul: să-l tot scot, să-l mai cercetez – ca la vamă.
- Astea-s inevitabile, prietene. Vămile! Apro-po de... băbuță. A trecut vama și... nici un semn?
- La ultima vamă nu apar complicații.
- Nu se știe.

Împlinitul

4. Doi abandonți pe-un mal de apă

Cum îl vede de departe că vine, constată, din nou, că nepotul are ceva din mersul lui de demult. Slăbiciune omenească, mereu verificată – albumele da familie: care și cui seamănă? Pornește să mai vadă și celelalte asemănări între ei, mergătorii, dar toate alunecă, se prăbușesc fulgerător într-o etichetare lăcrămoasă, la zi: doi abandonți – asemănare absolută!

Nu-i bine, moșulică! Nepotul se apropie și-i poate detecta... eticheta. Nu se cade scăpătarea brațelor, bunele!...

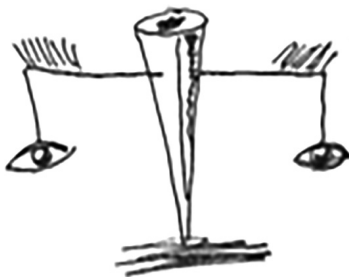
Șapte clepsidre tronează mai în spatele mesei pescarului de el, pe o poliță cocoțată peste nivelul mesei – intrigante mai întâi, originale apoi, provocatoare un pic... Nu ai cum să nu le vezi înaintea altor momeli – cine pășește pe domeniul lui, le remarca din prima.

Își întoarce capul spre clepsidre, face pirueta spre măsurătoarele de nisip și de clipe, ezită o clipă până să o aleagă pe cea potrivită, o întoarce cu nisipul în... ceruri – a funcțiune.

- Numeri nisipul, bunele?
- Nu-mi speria peștele, nepoate!
- Îl momești cu nisip ori cu clipe?

Nu la metafore pescuiește. Între momelile mai fidele, boabele de porumb și râmele îl dăruiesc cu capturi considerabile, pe care are când să le aștepte – nu se mai grăbește nicăieri...

Dar când peștele dă semne de interes pentru cine-i acolo pe mal, reacțiile bătrânului rămân cele de totdeauna: dintr-o săritură e lângă firul întins... Coincidență ori suprapunere teatrală venirea concomitentă a nepotului și a peștelui. Salvatoare mizanscena... peștelui – nu-i îngăduie nepotului să bănuie etichete jilave pe malul apei... Nu se cade sporirea cotelor bărbătești din asemenea izvorâri.

Laborator

5. Facerea lumii

Nepotul știe unde pescuiește celebrul său bunel în ultimii ani, dar vine întâia oară neîndemnat, benevol, fără insistența bunelului, care ar fi vrut o relație mai tradițională cu nepoții...

Se resemnase bunelul ori chiar s-a împăcat cu gândul că instituția bunicilor nu mai are căldura și importanța de pe vremuri? Smartfoanele, calculatoarele, proiectele transfrontaliere de alergarea pe lumea vânătă sunt mai molipsitoare decât ceea ce crede un bunel că ar fi bine în lumea asta...A încercat să-l facă și pe nepotul Florin pescar, dar... nici o plăcere în mocoșeala cu râmele: să le cauți pe cele mai potrivite, dintre acelea să o alegi pe cea mai activă, să o îmbraci pe cârlig și să o trimiți să momească peștele mare, cel mai mare, pentru... apucatul de pe mal, care nu întotdeauna e flămând și nu ar avea la o adică ce mânca. De ce atunci să stârcești atâta timp pe malul... singurătății?...

E ceea ce credea până odinioară proaspătul absolvent al jurnalisticii basarabene, care avea de ales între anii lui tineri, scăldați în libertatea pe care ți-o oferă părinții duși în Italia după mai mulți bani și care nu mai pot să se întoarcă în

poligonul lor experimental, ajuns a se numi Republica Moldova, și ceea ce i s-a părut că poate înțelege și găsi în preajma bunelului.

Acum i-ar fi părut rău, chiar nespun de rău, dacă nu-l găsea pe bunel la locul lui – în fața... *chiliei* de pe malul apei.

Bunelul știe că nepotul astfel i-a botezat mica lui căscioară pescărească, unde acum pare că o îndesește tot mai mult... *Chilia* e înconjurată de o mică grădină, în care bucătarul pescar își crește verzăturile necesare pentru cele câteva feluri de mâncare, pe care numai el le face atât de...

– Ești în concediu ori în vacanță, nepoate?

– Cu vacanțele am încheiat-o. Am absolvit jurnalistică, bunele. La concediu încă nu pretind, în măsura în care nu m-am angajat, nu am un serviciu, un contract...

– În Italia ai vrut să fii jurnalist ori... orice? Că mai mulți de ai noștri la *orice* ajung. Ce ți-au găsit părinții de lucru?

– Bunele, am revenit acasă... Italia mi-a oferit lecția și m-am întors hotărât să... văd ce-i cu mine și unde mi-i locul. Pe unde mi se pare că pricep ce e de făcut, se cam îmbulzește lumea – densitate. Inclusiv colegi de-ai mei de facul-

tate... Cât mi-am păscut iluziile prin Italia, și-au găsit portițe întredeschise, iar unii chiar stau bine... copăcel. Inclusiv dintre cei care nu prea... copăcel la facultate...

E o tonalitate de *jelanie* și de un fel de necaz, provenite dintr-o competiție nedeclarată, dar competiție! Nu-i rău necazul... E o străfulgerare de cetire pe diagonală a unui câmp tânăr de luptă, în care se cuvine să se manifeste luptătorul tânăr... Ajutoarele să nu se grăbească – lecția rândunicii... Scoate un volum împănăt cu petale multicolore din raftul cu clepsidre și câteva cărți, alege pagina căutată și i-o întinde nepotului...

– E *jurnalul* lui Jules Renard, din care mi-am însemnat mai multe pretexte polemice, între care și acesta, pe care te rog să-l... *răsfoiești* în glas, cât mă clarific cu... ce vrea peștele ăsta in-decis.

Știe că nepotului nu-i plac asemenea lecturi... publice, dar acum nu-l întreabă – îi împinge cartea în mână și se întoarce la firul lansetei gădilite (vorba bunelului) de... ce pește-o fi fiind pe acolo. De altfel, sunt doar trei rânduri marcate cu oranj – marcherul cititorului...

– Pagina 258: *Victor Hugo se află în centru a*

toate. Fii un Victor Hugo al vieții tale interioare și cotidiene...

– Sari peste Hugo. Următoarea remarcă...

– Iubim una sau două femei, avem sentimente de prietenie pentru doi sau trei prieteni, urâm un singur dușman, ne este milă de câțiva săraci; iar ceilalți oameni ne sunt indiferenți.

Bunelul remarcă terminarea nisipului în clepsidra pe care o ridicase cu nisipurile în cer, la venirea nepotului, și o inversează – curgerea nisipului se reia.

– Ce mășori, bunele?

– Durata dialogului bunel-nepot...

– E importantă durata?

– Eram în anul doi la litere. Când veneam în vacanță, părinții mă îndemneau să trec pe la neamuri. Cele mai insistente ghionturi erau în partea străbunelului, care, îmi tot repetau părinții, mereu întreabă *cum îmi merge cu cartea*. Împlinise suta de ani. Era numai ochi. Pielea uscată, străvezie. Îmi era nu știu cum de privirea lui, care mă radiografa necruțător: *chiar ai înțeles ce-ai citit?* Mă întreba după ce-i citeam în slavona veche din cartea de sub icoană... Îmi părea că înțelegeam ce citesc... Iar el înțelegea cât înțeleg eu, cât de la... suprafața textului... Mai mult în

pat îl găseam. Dar sub icoană era mereu deschisă o carte veche bisericească. Mă testa, cam așa cum te-am pus eu la citit... Îmi amintesc cum așteptam, cum potriveam momentul curmării dialogului... Nu trebuie de pus la încercare răbdarea nepotului. Îți potrivesc... clepsidra. Răbdarea adică...

Nepotul se scutură de pornirea altei variante legate de răsturnarea clepsidrei, dar îl sâcăie ceea ce a citit ...

– ...*Iar ceilalți ne sunt indiferenți...* De ce m-ai pus să citesc anume aceste rânduri?

Pescarul dă a ușoară lehamite în partea lansetei și a peștelui nehotărât din extremitatea ascunsă a... relației lor...

– Ți-au plăcut?

– Mai mult m-a intrigat.

– Dacă ar fi să redactezi această... *facere a lumii*, cum ar fi lumea ta, de care-ți pasă?

– Dar a matale, bunele?

Bunelul se încălzește de un zâmbet înțelegător în partea întrebării nepotului – își mai face timp șmecherul, dar nu e numai timpul la mijloc: modelul lumii bunelului chiar nu l-ar fi bănuțat atât de firesc provocat și, poate, limpede definit...

– Un nepot, două nepoate, patru copii, doi critici literari, doi prieteni, unul din anii de școală, altul din anii scrisului, un primar, două bibliotecare, câteva... pasagere, un proprietar de ape, câteva cercuri de copii, care-mi bat marlurile...

– Dușmani? Că de prieteni ai zis...

– În lume nu dușmanii furnizează cel mai mare rău – indiferenții îl amplifică... Einstein a zis-o. Dar lumea de care-mi pasă e cea pe care ți-am conturat-o... Nu că cealaltă lume îmi e indiferentă, dar strângerile de inimă și inima plină de la cei enumărați îmi provin: *strângerile de inimă și inima plină...*

– Cu dușmanii lucrurile-s mai limpezi?

– Lasă pe mai încolo motivul dușmanilor. Atât doar te îndemn – să-l credem pe Sir Winston Leonard Spencer-Churchill, care afirma: *Ai dușmani? Bravo! Înseamnă că ai făcut ceva, cândva în viață?*... Acum, nepoate, să vedem care-i lumea ta. Nu te grăbi cu... facerea lumii. Eu mi-am pus mai concret problema abia după provocarea lui Jules Renard: chiar câtă lume poți duce în... inimă? Că nu încape chiar oricine și oricâți în cuibușorul acesta sensibil!

Nepotul încearcă câștigarea timpului:

– Câte minute mai am pentru pregătire?

– Cât îți sugerez o vedere mai deosebită a câte încăp și nu se mai șterg din inima omului. Că ne-a intrat Italia în horă... Nepotul lui Fellini – intrigant platou de filmare... Are Giuseppe Ungaretti o poezie cutremurătoare, *San Martino del Carso* – am și tradus-o în perioada mea mai italiană de viață... Dar am în față un nepot ce pornea foarte entuziasmat și demult spre Italia – cunoști italiana mai bine decât mine. Iată rândurile cele mai în context din poezia lui Ungaretti: *ma nel cuore nesunna croce manca...* Nu oricine, nu oricui îi deschizi lacătele inimii tale – câtă lume poate încăpea într-o inimă? Poate nici chiar atât de restrânsă ca în formula lui Renard, dar... inima alege cine îți face plinul inimii și de unde provin străngerile de inimă... *Dar în inimă nici o cruce nu-i lipsă...*

Nepotul venise plin de întrebări spre chilia bunelului, spre acest cuib de sihăstrie, dar la cele întoarse lui... chiar cum să le răspunzi?

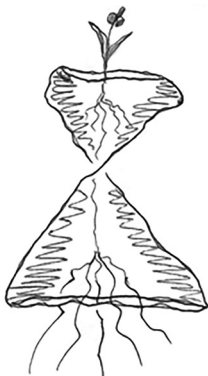
– Mama, tata, mata, bunele, patru prieteni în Italia, doi amici, o verișoară, proful de matematică, preotul... Bună întrebarea lui Jules Renard, bunele. Chiar mi-ar mai trebui s-o gândesc...

– Gândește-o, nepoate, și vezi dacă locul meu e după tatăl tău, ori, în genere, dacă e... Facerea lumii fiecăruia, he-he, nepoate... Dar unde-ai bătut și nu ți s-a deschis, nepoate?

Lanseta lehămită răbufnește, se arcuiește și pescarul de bunel o înșfacă suficient de rapid și cu mișcări precise, o culcă peste apă, urnind-o, îndemnând-o, trăgând-o spre mal, dar prudent, până simte gradul de împotrivire a capturii și... seriozitatea intenției peștelui, fulgerându-l a mobilizare pe nepot...

– Dă-mi miciogul mai la îndemână – pare su-părat...

– De ce-ai ales Fagura pentru sihăstria ta, bunele?

Înrădăcinarea nisipului

6. Visul Dascălului

Fagura s-a întemeiat în albia Botnei. În salba localităților de pe firicelul de apă despletit către apele mai mari ale Nistrului Fagura s-a întâmplat într-o mai largă deschidere a albiei, iar de la malurile mai întinse și până la ideea unor *boalfe* de rezervă, lacuri, iazuri, iezere, a fost nevoie nu de ani – de secole. Așezarea a profitat de elementul vital, curgător non-stop, ca să se înrădăcineze durabil și să ajungă baștină a unor făgureni inconfundabili.

Pescarul Virgil Nicoară, găzduit de câțiva ani buni într-o... învăluire caldă, neașteptată, de prețuire, închipuind o minusculă *căscioară tăcută mitutică*, a îndesit-o în Fagura după rărirea din jurul său a copiilor, care... de ce să fie originali?, au apucat-o după puhoaietele căutărilor de *mai bine*... Supărat pe copii? Mai mult întristat. Supărarea nu remediază. Careva dintre ei, copiii, i-au și accentuat (el de unde să fi știut acestea?) *că e viața lor!*

La Fagura a ajuns precum ajungea în sutele de localități, care-i solicitau conferințele și sesiunile de întrebări-răspunsuri într-o formulă de toată descătușarea diapazonului lui – de la

folclor la poezie, de la poezie la istorie, de la istorie la tot adevărul. Acestea erau în diferiți ani filmate de televiziune, iar lumea lega ideea de importanță cu apariția la televiziune, iar moderatorul ei, ce mai vorbă?, ajungea vedetă... Ajunsesese...

Descoperi o localitate cu oameni ambițioși să se cunoască și să-și vorbească începuturile. Între aceștea îl remarcă contaminat de istoria *cu toate rădăcinile* a Fagurei, nu pe pedagogul de istorie a școlii, pe proprietarul unui ochi de apă cu pești. Ghiță Dascălu l-a descoperit și (!) pescar și i-a propus profesorului realizarea unui vis tainic, mai vechi – de la Eminescu încoace... S-a întâmplat să fie nu doar al lui visul – *o casă tăcută mitutică*... Cadou? Un contract, împănat pe parcurs cu noi și noi beneficii pentru școala și biblioteca din Fagura, îl scotea îndatorat deja pe proprietarul apei, care a înaintat un singur principiu la întemeierea *căsuței tăcute*: profesorul pescar să-și reverse periodic împlinirile către fagurii fragili, fagurii tineri, cruzi, goi, dar motivați să deprindă recoltarea dulce-amarului cunoașterii adevărului și neadevărului de alături de casă mai întâi...

Avea o înrâncenată convingere Ghiță Das-

călu în câte le spunea, iar în ziua când l-a condus pe celălalt mal al ochiului de apă, pe coasta pietroasă, s-a asigurat că nu-l vede prea multă lume și abia acolo, abia atunci i-a dezvăluit visul lui mai presus de magneții ochiului de apă. Ce urmă de frică să-l facă atât de prudent?

– Distinse profesore, sub noi, exact pe această coastă, își așteaptă ora astrală un șantier mai important decât cel de la Orheiul Vechi. Nu declanșăm azi polemicile, că ajungem la tristețe. Impuși să îngropăm adevărul în timpuri vitrege, amânăm dezgroparea, ca să nu supărăm niște Academii, niște enciclopedii, niște cremline... După doi ani de săpături, arheologii de la Chișinău cu mai mulți din Moscova, au curmat subit săpăturile, au astupat și îngrădit locul, apoi l-au... tăcut îndelung-îndelung... Parcă s-au schimbat timpurile. Nu mai vorbim în pumn și sub plapumă despre români, despre identitatea românească. Și limbii i se zice corect și constituțional *limbă română*. Au venit *ai noștri*. Noi i-am adus. Bărbații din Fagura au străjuit în Piața Marea Adunare Națională la fiecă chemare vrednică... Trec anii noștri cu... *ai noștri* și nu ajunge nimeni la Fagura, la arheologiile și rădăcinile

adevărului istoric, ca să știm și să o zicem răspicat și cu demnitate *ce-i cu noi*.

Visul Dascălului se conjuga tămăduitor cu visul sihastrului, vis legat de partea istorică a Chișinăului – valorificarea malurilor Bâcului. A tot încercat să promoveze proiectul legat de firicelul de apă, de Bâc și de izvoarele părții istorice a Chișinăului. Ce frumos vis pentru o capitală experimentală, care se visa capitală europeană!

...Când l-au petrecut delicat din echipa înfripată în jurul frumosului vis, a constatat că toți cei patru copii ai săi, cu tot cu nepoți, l-au abandonat... europenește.

Fagura.... Dacă nu era Fagura care l-a... adoptat, ar fi îmbătrânit mai smiorcăit... He-he-he, câtă libertate ai să-ți râzi de tine când ai norocul unei singurătăți atât de... pline de lume!

Desfacerea aripilor

7. Mâna a 3-a

Libertate! În mai multul timp cu care s-a ales după suspendarea proiectului *Malurile Bâcului* l-a descoperit însingurat și pe poetul *melci-lor rebeli*, în aceeași răstignire pe harta Europei, unde îi avea răătăciți pe cei trei copii ai săi... Nu era pescar, har Domnului! Dar îl bombarda cu tânguiri poetice la tema *fiului răătăcit*, încât nu ducea lipsa comunicării. Comunicare în rețea, pe apele net-ului...

Mai dă-mi, Doamne o mână, a 3-a,
doar pentru copiii mei,
care au le îndemână mâinile mele
cele două,
din care – ceea ce mi se împlinește –
copiii din vecini, copiii din drum
își aleg, își culeg, își cer voie să ia, își iau,
iar copiii mei mai caută o mână cu ceva,
numai pentru ei împlinit.
Mai dă-mi, Doamne, încă o mână,
tot plină,
dar cu toate câte vor să le găsească
în mâinile tatălui copiii,
că eu în mâinile Tale pe toate le-am găsit

cele pentru mine și pentru mai departe
de mine,
dar, se vede, le-am risipit, o parte,
pe drum,
n-am știut, se vede, să le duc,
pe cele menite copiilor mei, care
răscolesc în aceleași mâini din care
cu plinul se aleg copiii din vecini,
copiii din drum,
răscolesc nedumeriți copiii mei
și nu găsesc nimic,
precum nici eu nu găsesc înțelegerea
a câte mâini și cu ce împlinite
pentru copiii proprii ar fi trebuit să am,
ca să le ajungă.
Dacă se poate, mai dă-mi o mână,
Doamne,
și înțelegere pentru copiii mei!...

De la pasa contractuală cu Ghiță Dascălu, și-a dus la biblioteca școlară din Fagura o parte din bibliotecă – cu o condiție: cărțile să rămână mereu în același fond, structurate conform concepției lui, iar el, cititorul, să aibă acces prioritar la unele cărți... Bibliotecara s-a oferit să i le aducă, atunci când are nevoie de o carte sau alta, la... destinație, adică pe malul apei lui.

Determinat, într-un fel anume, de câte i se întâmplau poetului cu copiii risipiți pe harta Europei, de motvul exodului și a consecințelor, a rugat bibliotecara să-i aducă toate cărțile autorului *melcilor rebeli*. I se părea că-i știe pe din afară poezia, totuși motivul *cosmonauților* cu latinescul *ubi bene ibi patria*, ori mai sovieticul *moi adres ne dom i ne ulița*, i-a provocat o curiozitate obsedantă și o poftă să-i *răsfoiască mai pe îndelete*, dar poezie cu poezie. Nu-și punea problema să și scrie despre atacarea motivului *răvășirea rădăcinilor*, dar îl sâcâia impresia unei treceri interesante de la poeziile *la temă* comise de amărâțul prieten până la *europenizarea* propriilor copii și după... Curios, își scruta și el, Virgil Nicoară, itinerarul celor patru copii ai săi și se considera mai înțelegător cu această liberă deplasare a lumii. Neclare însă i se conturează răscrucile, în care puhoaietele de sirieni, libieni, turci, curzi, palestinieni se intersectează cu moldovenii, muntenii, oltenii, maramureșenii, ardelenii, bucovinenii, dobrogenii – cum se citesc unii pe alții și cum se compară?... *E viața noastră, tacticu, și-i numai una!*... El, unul, încearcă să fie cât mai din modernitatea înțelegerilor copiilor lui. A promis... să nu se amărăscă de singurătă-

te. *Melcul rebel*? De ce s-ar plânge, când o mai are pe soție în viață? Ce-i drept, alergătoare... europeană și ea.

S-a trezit cu un pâlcc de elevi în jurul bibliotecarei, fiecare cu câte o carte a *rebelului*.

– Nu că ar fi prea grele cărțile ori prea multe, dar cititorii noștri, aflând de solicitarea dumneavoastră și de relația cu autorul, s-au oferit să vă aducă ceea ce ați solicitat...

– ...Și să-i răsplătesc. În ce valută?

– Au niște întrebări, pentru care caută răspunsuri.

Întrebările copiilor întotdeauna l-au captivat. Îi permiteau să-i cunoască, să nu-i eticheteze cu *neînțelegeri*... de împrumut. La început vin întrebările cele mai la îndemână: ce mai face autorul și de ce nu iese la lume?

– Cum nu iese la lume? Nu-i duceți în mână mesaje? Acesta-i felul de a ieși la lume a scriitorilor.

Înțelegea ce-l întreabă copiii, dar a încercat s-o întoarcă în glumă și le-a demonstrat că-l are pe rețea – cu poezii noi și cu... poftă de scris. Copiii au insistat să le citească ultima poezie... Abia de aici au pornit întrebările: trei copii și toți plecați? Motivul plecărilor, exodurilor, iluziilor de mai bine au condus dialogul lor spre celebrii căutători de aur, iar de aici până la întemeierea

unui cenaclu literar – la chilia sihastrului ori la bibliotecă – s-a ajuns foarte repede, iar denumirea cenaclului, *A 3-a mână*, a zis-o o ocheșică tristă (cu mama plecată de câțiva ani în Grecia, supărată pe soțul navetist)... Iar pentru prima ședință l-au rugat... ieșire la *melcul rebel*... Și l-au rugat să le dea cărțile *melcului* înapoi, să le citească până la ședința cu invitatul... Și l-au mai rugat să le dea toate poeziile trimise ultimul timp pe rețea... Și l-au mai rugat și întrebat de-desubturi, încât sihastru s-a trezit că-l divulgă pe *melc* cu o patimă cunoscută de mai puțină lume – muzica. Și chiar le-a furnizat câteva cântece pe baza poeziilor *exodului*. Constata că *făgureii* l-au descoperit și îndrăgit pe *melcul rebel* la fel ca basarabenii din asociația culturală din Portugalia, care l-au și rugat să accepte să-i poarte numele.

Melcul rebel a acceptat invitația *făgureilor* cu entuziasm...

Cerurile

8. Captura

Nepotul aduce nehotărât miciogul. Pornește mai spre marginea apei, cu gând să afunde în apă plasa de ață tare, dar trage cu ochii la bunel – îi accept ajutorul? Are încredere?

– Întinde-l mai înainte și afundă-l. Nu-l ridică până nu-ți aduc peștele deasupra. Nu te fugări cu miciogul după el – doar îl sperii. Ori chiar îl determini să devină... cel mai mare.

– Cum adică... să devină cel mai mare?

– Peștele pe care-l scapi e din ce în ce mai mare, crește mereu și direct proporțional cu numărul celor care te ascultă.

Pescarul îi îngăduie peștelui să se plimbe în toată amplituda, neslăbindu-l însă. Doar când dă semne de împotrivire mai supărată, apleacă vârful lansetei mai spre fața apei, eliberând ușor-ușor firul, dar la cel mai evident semn de domolare a *așteptatului*, mulineta își reia depănările, iar firul arcuit al lansetei se înalță periodic la cer, îndemnând peștele, ajuns aproape de mal, să-i accepte ritmul și să mai ia câte o gură de aer... Gurile de aer îl amețesc, îl mai domolesc, explică pescarul, și vigilența peștelui se diminuează. În această stare măiestria bunelului

pescar iese mai în evidență, iar când îi face semn să ridice miciogul, îl deslușește calm, echilibrat, determinându-l și pe nepot să i se pară că procedează astfel de când e el... Peștele se zbate în miciog, dar fundul plasei e prea adânc, ca să realizeze chiar numai o iluzie de evadare...

Îi place experiența. Are răgaz să savureze starea. Bunelul e cu ochii pe altă lansetă... Îi face semn să scoată peștele din miciog și să-i dea drumul în gura tainică, neglijent camuflată de câteva plase vechi, zdrențuite – e o groapă cu apă, evident provenită din lac. Nu are când cerceta apa în care a știobâlcăit zgomotos peștele eliberat din miciog – câteva gânduri noi îi îndepartează întrebările care l-au adus.

Și nu-s întrebări ordinare... Iar cel pentru care le-a purtat peste mai multe frontiere e cu ochii și toate receptoarele spre altă captură.

– Bunele!

– Nu-mi speria peștele.

– Au aflat unde ești și cine ești!

– Cine și ce a aflat despre pescarul de bune-lul tău? Tu le-ai spus?

– Ce să le spun? Că ceea ce au aflat ei, nu știam – de la ei, de la televiziune am aflat.

– Ce rost are aflatul lor, dacă nepotul meu

știe mai puțin despre bunelul propriu? Ce au aflat?

– Dacă nu de la televiziune am aflat că... au aflat! Televiziunea a relatat despre o Academie care a aflat că tu, de fapt, nu ești pescar...

– Cum nu-s pescar? De ce dar stau cuculeț pe acest mal, dacă nu-s pescar?

– Ei zic că...

– Cine... ei? Cei care nu ți-au deschis poarta? Tu la televiziune visezi? Că pe mine chiar filmulețul tău din anul doi m-a impresionat... Pe urmă mi s-a părut că te-au răătăcit tehnologiile moderne cu posibilitățile efectelor. În ce context e polemica lor despre ceea ce... nu sunt eu?

– Intenționează un documentar capital despre mata, bunele, dar...

– ...știu că nu-i accept cu proiectele lor și n-am poftă de colaborare cu televiziunea.

Clopoțelul!!! Bunelul pescar e tensionat la culme – clopoțelul strident îl aruncă la firul întins strună și nepotul surâde de schimbarea bruscă a bunelului: cât de atent înhață cu dreapta lanșeta, cât de grijuliu o înalță, urmărindu-i curbura vârfului sensibil, elastic, cântărind-potrivind cât trage zbaterea de la celălalt capăt al firului. Nu se grăbește să activeze mulineta, așteptând să

se domolească împotrivirea capturii nevăzute, care nu trebuie grăbită – unde să ne grăbim?... Când prinde a depăna firul, învârtind mânerul mulinetei, ochii bunelului urmăresc amplituda largă a împotrivirii peștelui, aducându-l, de data aceasta, într-un ritm până la mal, dar... îl scoate, ajutându-se cu micioagul larg și comod, și la înde-mână... O frumusețe de crap, care i-a îndesit ridurile în jurul ochilor, ochi alergători de la pește la nepot și îndărăt.

– Cum ai vrea să pregătesc acest crap, nepoate? La tigaie ori în cratiță? Prăjit ori un borș cu pește?

– Nu-nțelegi, bunele? Au aflat cei de la Academie despre tine și vor ajunge aici, la chilia ta...

Bunelul privește mai altfel la nepot, răzgândindu-se să se războiască acum cu crapul:

– Îi așteptăm și pe dâșii, pe academicieni, să-i întrebăm, să ne consultăm pe care variantă mergem – tigaie ori cratiță?

– Chiar nu-ți pasă de ei, bunele? Știi câtă lume ar înnebuni de fericire să știe că vin de la Academie și de la televiziune cu întrebări anume?...

– Tu ai înnebuni, nepoate? Dacă ai ști că se interesează de tine cei de la Academie și de la

televiziune, ai fi fericit? Nebun de fericire?

Încurcat nepotul, dar nu de tot...

– Dar ce te-ar face fericit, bunele? Uite acum, în acest moment!

– Nebun de fericire?

Râde nepotul. Nu înțelege de ce râde, dar nu și-l poate imagina pe bunel... *nebun de fericire?*

***Nu știam că poți zbura
atât de sus, frate pește!***

9. Capcana bunelului

– Poți ajunge nebun de fericire, bunele?

– De ce nu? Am prins peștele pe care-l aștept tot timpul – peștele mare! L-am prins, s-a prins exact când mi-a venit nepotul. Se poate spectator mai râvnit? Apoi am mai prins un pește... Supliment la cântar. Deplină fericire! Ce mi-ar mai trebui ca să fiu pe aproape de... nebulie?

– Chiar ce, bunele?

Se îngândurează ușor bunelul, mângâie crapul ce se zbate parcă a nerăbdare...

– M-a rugat proprietarul acestor ape, liderul Fagurei Ghiță Dascălu, să nu resping o echipă de televiziune din Italia.

– Chiar din Italia? Cum te-au depistat? Cu ce i-ai intrigat?

– Clepsidrele mele l-au intrigat pe nepotul lui Fellini...

– Nepotul lui Fellini?! Glumești?

– Nu glumesc – așa mi-au spus: liderul echipei e nepotul lui Fellini...

– Porneai ceva să... De clepsidre... de unde au?...

– Ne poate, se cade să cunoști despre bunelul tău mai multe decât li se pare că știu cei

de la televiziunile poligonului nostru și porniții de pe mai departe după exotica prin civilizațiile tinere?... Să presupunem că ești angajat la televiziunea pe care o visezi, iar televiziunea îți încredințează ție documentarul despre mine. Acceptă-mi jocul – nu te grăbi cu împotrivirile. Am o cameră de filmat, dar bănuiesc că ai alergii de la vechiturile tehnologice. Poți filma și cu postmodernitatea ta virtuală, dar spune-mi, inclusiv pentru film... cum ai vrea peștele prins de bunelu-tău, cum îl visezi pregătit?... Spune-mi și filmează, filmează, apoi urmărește-mă, cu planuri mari, cum îl pregătesc, apoi fii un pic ipocrit și prefă-te că-ți place de te prăpădești ceea ce-i reușește bucătarului de bunelu-tău. Că cei de la televiziune astfel procedează: se prefac că li-s drag și se prefac că-i interesează chiar ceea ce nu le place categoric, dar aud de la lume că astfel aș fi eu mai mult și mai adevărat. De ce să nu te prefaci și tu, nepoate, dacă pui atât de mult preț pe televiziune?

Nepotul înțelege că a nimerit în capcană... Ezită, apoi scoate la vedere *modernitatea tehnologică*, cadoul părinților cu ocazia absolvirii, și dă semne că e pregătit de filmare...

– Dacă e crap mare, cum l-ai prins acum,

cred că nu ai unde-l pregăti, bunele! Rețeta ta celebră, plătită cu un crap... Apropo, era mai mare ca acesta?

Râde bunelul, râde din tot sufletul și-i vine un val de căldură din partea unui cuptor micuț-micuț, care acum își zbate focurile mai... zbânțuit, mai nestăvilit, aproape neîncăpându-i în piept. Cât îi trebuie unei inimi proaste? Un nepot care ține minte rețeta bunelului, și aceea de împrumut...

– Peștele pe care-l scapi ori pe care-l dai e totdeauna mai mare decât cel prins pentru tine.

Nepotul și-a inclus motorul și a declanșat filmările din momentul când l-a surprins pe bunel chiar... râzând, râzând din toată inima!

– Asta-i de bine ori de rău, bunele?

– Mă întrebi pentru imprimare, ca un televizist, ori ca un nepot?

Nepotul mai să oprească filmările, dar a intuit că abia de acum ar trebui începute...

– Nu-i totuna?

– Cum să fie totuna? Tu cum crezi că ar fi deosebirea între un întrebător de la televiziune și un nepot întrebător?

– Să opresc filmările?

– De ce să oprești? Filmează în continuare și răspunde-mi...

– Să te filmez pe tine și să-ți răspund eu?

– Ce te miră? Fii numai cu ochii pe fața mea, care nu știe răspunsul tău, iar la momentul când o să-l audă, cum o să reacționeze? O să se lumineze? O să se întristeze? Ții minte întrebarea mea? Cum crezi? E vreo deosebire între felul cum ascultă un bunel întrebarea unui reporter de la televiziune și întrebarea unui nepot?

Nepotul își face din căutarea unghiului potrivit filmării răgazul necesar ca să-și pregătească răspunsul...

– Cred că bunelul meu, așa cum îl cunosc eu, ar răspunde cam în același fel și reporterului de la televiziune, și nepotului. Poate că nu ar vrea să-i răspundă nepotului la unele întrebări...

Pescarului bucătar îi scapă un gest de uluire, care determină crapul să reia împotrivirile la câte le programează un bunel consultat de nepot.

– Bravo, nepoate! Chiar pare să mă cunoști... un pic.

– Cât e de mic... picul? E determinat de vârsta nepotului ori?...

– Ori! Dar... să știi, nepotule televizist, că

pentru filmări nu-i bine să stau și să nu fac nimic. Ar fi o bomboană de subiect, dacă m-ai determina să fac publică o rețetă de a mea culinară și chiar să o ilustrăm, devorând, la urmă, rezultatele!

– Ai dreptate, domnule... bunel! Mișcare, mișcare!

– Mișcare de dragul mișcării? Ori ca să-i fac nepotului meu o mâncare de pește la cerere? Ce-ți cere inima, nepoate, privind crapul ăsta nerăbdător?

Nepotul își stăpânește cu greu răsul:

– Crapul e nerăbdător să illustreze rețeta ta celebră?... Bun! Bun, de acord, bunele! Numai explică rețeta așa cum explici subiectele tale cele mai serioase – pe îndelete, cu accentuări, cu unele reluări...

– Uite cine mă învață! Motor!

– Motorul nu a fost oprit nici o clipă, bunele. Începe lecția!

– Lecția continuă, nepoate!

Pescarul bucătar își așează demonstrativ crapul pe iarbă, fixează masa de pregătire mai la îndemână, scoate din chilie setul de cuțite, două coșuri cu toate câte-i sunt de trebuință – mirodenii, uleiuri, ouă...

– Îmi pare rău că nu mi-am realizat, încă, visul cel mai sâcâitor, nepoate...

– Îmi părea că ți le-ai împlinit pe toate, chiar și pe cele pe care nu-ți permiteai să le visezi, bunele... Și care e visul cel mai, cel mai sâcâitor al unui bunel celebru, care fuge de lume?

Pescarul bucătar își face treabă din consultarea mai de aproape a peștelui, ca să-și ascundă căldura năvalnică din partea aluziei la întâmplările care l-au dus în câteva rânduri pe unde nu visa să ajungă – ce să cheltui timpul cu vise irealizabile? A zis-o în câteva interviuri. Și nepotul a memorizat-o. America, Japonia...

– Sâcâitoare mi-s două vise importante, dar la zi e visul unui cuptor veritabil, în care nu contează cât de mare e peștele, ca să-l prepar după rețeta mea...

– Cuptor ca la străbunica din Pelina?

– Poate nu chiar atât de mare ca cel din Pelina, care avea menirea să coacă și pâine pentru o săptămână, ca să ajungă întregii familii, și sarmale, și plăcinte, și câte altele la sărbători ori la o treabă...

– Ce treabă, bunele?

– Bravo, nepoate! Întrebarea e de televizist veritabil.

– Fugi de răspuns, bunele?...

– De ce să fug? Treabă deosebită în jurul unui cuptor la Pelina se chema o nuntă, o înmormântare, o clacă. Se aduna lume multă, pentru care cuptorul trebuia să facă... minuni. Acum lumea nu se mai învârte în jurul acestei vetre cald-luminoase... Nepoate, oprește motorul, că-ți divulg și cel de al doilea vis al meu, care, de fapt, e primul, înaintea la toate.

A fi cum ești

10. Cărdășia

Nedumerit, nepotul se supune, oprește filmatul...

– Să le jucăm o farsă celor care vor să ajungă la mine și au înțeles că tu le poți oferi un fir al Ariadnei.

– Ariadna i-a oferit lui Teseu firul, ca să poată ieși din labirintul Minotaurului. Cei care mă ispitesc pe mine se află în labirint?

– Altfel de ce mi-ar solicita întrevederea? Le spui că mă confrunt cu o criză de... creație și că în această stare îi evit pe toți, cu excepția ta.

– Dar, bunele, am înțeles că au o comandă: să realizeze cu tine un documentar...

– Dacă e importantă comanda, o să le devii și tu foarte important, fiindcă numai ție îți voi acorda interviuri și posibilitatea să mă descoși. Iar dacă o să accept chiar un film documentar, tu trebuie să faci parte din echipa de creație. Pe scurt: nu o să aibă încotro și o să încheie și cu tine un contract, oferindu-ți, în plus, o experiență reportericească, pentru care remarcă că ai aplecare...

Se topește nepotul de aprecierea bunelului

și ajunge să înțeleagă sugestia cu bătaia lungă a... șantajului. Totuși...

– Dar e bine ceea ce?...

Pare că e întrebarea așteptată de bunel... Lasă grijuliu ceea ce ține în mână – cuțitul și un cartof enorm, curățit pe jumătate, – și își face loc liber pe masă, parcă are de demonstrat ceva important.

– O să fie o școală pentru ambele părți. Tu cu mine vom fi partea care oferă o lecție, de care majoritatea jurnaliștilor tv au, categoric, nevoie.

– Și eu o să le ofer lecții?

– Lecțiile echipei noastre... Ai în față, nepoate, un exponat paleolitic, pe unul dintre cei mai vechi și mai longevivi autori de emisiuni memorabile tv.

– Cu atât mai mult, bunele! Înseamnă că ești de-al lor, de-al casei! De ce să nu colaborezi deschis, fără intermediari?

Mâinile bunelului caută un reper pentru pauza, în care alege firul cărării pe care pornește să-l abată pe nepot, și se oprește la cuțit, apoi atacă și jumătatea de cartof necurățită...

– Nu-s de-al lor, nepoate. Mi-a fost dragă colaborarea cu lumea prin intermediul acestui miracol tehnologic, dar n-am fost niciodată de-

al casei. Și am divorțat trist de tot de televiziune, iar vina nu era a mea. Chiar și cei mai tineri cunosc amănuntele, de aceea caută ieșire prin... altcineva la mine. Prind a deveni atractiv – mi se apropie tensiunile testamentelor și ale cântarelor cu totalurile de tot felul. Nu bagi de seamă câți oameni buni, mult mai tineri ca mine, se duc pe apa sâmbetei?...

Cartoful e curățit. Mâna bunelului pare să pornească spre altul, dar își ia de seamă că i-a scăpat de sub control... scenariul. Constată schimbarea bruscă a nepotului și altfelul privirii pornite spre pescar.

– Nu te-am auzit să te plângi de sănătate...

– Mi-ar părea bine nici să nu mă auzi vreodată. Iar ceea ce ai auzit odinioară... Mi-ar părea rău dacă ai considera o pornire de plângere. Încercam să-ți explic relația mea cu televiziunile, ca să ai siguranța că lecția de care au nevoie o să le facă bine. De ce-ți place televiziunea, nepoate? De ce ți-ar plăcea să fii întrebat de careva de la televiziune despre... ce-i cu viața ta? Apropo, ce întrebări ai vrea să le auzi din gura lor?

Nepotul nu are cartofi de curățit, dar e evident că are nevoie de o abatere din drumul drept-dreptuț spre răspunsul așteptat de bunel.

– Pe mine să mă întrebe? Am zis eu că mi-ar face plăcere să mă bage în seamă cei de la televiziune?

– Și cei de la Academie, am înțeles, ți-ar plăcea să se intereseze de tine!... Lasă, nepoate, nu te încurca în căutarea răspunsului, că pe aici e lecția pe care trebuie să le-o oferi.

– Eu?

– N-am zis eu că vom fi o echipă? Tu vei fi reprezentantul echipei noastre ieșit la rampă.

– Și în ce constă lecția de care au nevoie?

– În arderea întrebărilor pregătite de careva care-și imaginează că mă cunoaște.

– De unde știi de întrebări, bunele?

– Acest fel al lor de a se apropia de oameni, cu întrebările de serviciu, pentru care solicită aproape că răspunsuri subînțelese, prea bine știute de către autorul scenariului, a însemnat... pisica neagră dintre noi. Și divorțul...

– Divorțul de cine?

– De televiziune, nepoate, de televiziune. Că de dânsa vorbim. Acum au apărut mai multe. Jurnaliști trebuie să fie mai mulți, aidoma fețelor bisericesti după destrămarea imperiului sovietic. Bisericile se deschideau, se restaurau, se întorceau la menirea lor, se construiau din

nou, iar preoții duși prin Siberii nu s-au mai întors, iar pe alții... de unde? Și atunci seminarele duhovnicești îi pospăieau la fuguța pe tinerii dornici să ducă crucea... Dar preoția, iartă-mă, Doamne, preoția e o tagmă spirituală care se coace în mai înalte școli decât numai un seminar... Iar jurnaliștii tv, grăbiți să apară mai repede la ecrane, își drăcăluiesc întrebările, ca să-i dea bine pe ei la imagine... Înțelegi de pe unde e tristețea mea, nepoate? Ce întrebări mi-au pregătit? Ți le-au dat cumva să mă încerci?

Curățit și ultimul cartof, care se afundă în ligheanul cu apa cuprinzătoare. Cuțitul e spălat și el. Bunelul își șterge fără grabă mâinile, așterne pe capătul mai îndepărtat al mesei ștergarul și se întoarce cu toate razele zâmbitoare ale ridurilor din jurul ochilor focalizați pe nepot.

– O să le știi și tu. Bag de seamă că te intrigă. Scoate întrebările și... dă-i bătaie, nepoate!

– Chiar acum? Fără nici o pregătire?

– A cui pregătire? A mea cumva? M-am pregătit o viață pentru tot felul de întrebări! Ori tu ai nevoie să le mai recitești, să te pregătești?

Se mocoșește nepotul. Bunelul își ia de seamă că i-ar trebui și lui un timp pentru măria sa... crapul.

– Procedăm în felul acesta, nepoate: eu îmi văd de pește, îți povestesc ce și cum îl fac...

– După rețeta?...

– După ea! Iar tu, ca să nu pierzi momentul, filmează. În paralel gândești și la întrebările din buzunar. Dacă le găsești locul potrivit și întrebărilor tale, întrebări de nepot, ai nuanța și încălzi eventualul documentar.. Vezi și tu. Acum vă aparțin.

– Cui, bunele?

– Ție și crapului. Motor!

Caznele întregirii

11. Tabăra

Fagura a avut în toate timpurile și are în Chișinău studenți la arte și la arhitectură. Solidarizările consătenilor se produc provocate de diferite... ghionturi. Ajunsă la Chișinău, moda occidentală de camuflarea cenușiului urban cu graffiti multicolor a înflorit zidurile stadionului *Dinamo*, câteva treceri subterane, ambiționate să se înrudească europenește cu ce o fi văzut careva ochios prin Frankfurt, Helsinki, Paris... Decorațiuni camuflatoare, îmblânziri cromatice a urâtului.

Ambițioși tinerii făgureni de la arte și de la arhitectură! Au cooperat mai întâi cu primăria Fagurei, pornind de la cele două stații de autobuze, de unde o jumătate de sat pleacă dimineața spre capitală și unde, tot o jumătate, dacă nu cumva minus câteva suflete, revine sub seară acasă. Primăria a reparat stațiile, iar studenții le-au înecat în belșug de culori, intrigând Fagura...

Acum tabăra de creație cu... sperietorile! Directorul școlii să-i fi provocat? Navetistul? Intrigată, Fagura nu cunoștea condițiile constituirii taberei de creație a studenților artiști în ograda Navetistului. Paie pe foc a pus discreția

șantierului din ograda directorului. Cum i-a convins comanditarul?

Două sperietori se înălțau în mijlocul ogrăzii – una mai suplă, cu o coroană de spini pe unde se cuvenea să fie capul, cealaltă, mai mătăhăloasă, purta pălărie cu boruri late, fițoase...

Până la urmă... nu era gard de penitenci- ar gardul directorului – s-a aflat. Pictorii tineri înconjurau sperietorile, apoi se apropiau de porțiunile de gard, segmentate și împărțite egal fiecăruia, și porneau chipuri care mai de care mai diferite, dar toate cu privirile înălțate către sperietori...

– Nu știi cum va fi, până la urmă, ansamblul sculptural pe care-l pornim, dar chipul *Învățătorului răstignit* și chipul lui *Baraba-tâlharul* trebuie să constituie doi poli, un câmp tensionat, axat pe doi poli, în care să se citească limpede *Mulțimea*, *Învățătorul* și *Tâlharul*.

S-a aflat de ciudățenia insistenței directorului să pornească șantierul de la *Mulțime*. Personaj plural, *Mulțimea*...

– E *Mulțimea* care l-a judecat pe Socrate, *Mulțimea* care a ovaționat intrarea în Ierusalim a lui Isus, apoi l-a încoronat cu o coroană de

spini, Mulțimea care tot așa alege și azi. Și alege cam... ca întotdeauna...

Tinerii artiști aveau nevoie și de modele. Imaginația, experiența de viață nu le prea asigură diversitatea chipurilor. Iar fără această diversitate... ce fel de Mulțime? Dar soluția le era la îndemână. Unii consăteni curioși, admiși în ograda directorului, se lăseau portretizați... Se întâmplau zile cu câteva modele în așteptare...

– La pălărie să mă uit ori la... coronița de spini?

– Două mii de ani în urmă cum o fi fost? Care la Isus se uita, care la Baraba. Ca și azi – care la învățător se întoarce, care se uimește de tâlhar... Se uitau la unul, la altul și nu înțelegeau, cei mai mulți nu înțelegeau ce-i întrebă Pilat din Pont...

– Care va să zică... eu să mă uit ca și cum nu prea înțeleg ce mă întrebă... Pilat?

– Va fi bine oricum veți privi. Doar să ridicați fața în partea sperietorilor...

– Sperietori... Isus... Pilat...

– Și Baraba, tâlharul...

– Cum se poate fără tâlhar?...

***Cercetarea insistentă a buzunarelor
în care nu a pus nimic***

12. Treimile din Fagura

Pe urmă – după ce constata, cu ochiul lui cetitor de fețe omenești, că l-a îndurerat pe Ghiță Dascălu cu mărturisirea... uitării... – și l-a amintit...

– Mi-ați schimbat viața cu acea viziune a dumneavoastră. Ați mai așternut-o cuiva atât de limpede și de convingător?

Era necăjit pescarul, ajuns pe malul Fagurii. În câteva feluri necăjit. Mai întâi, că l-a întristat pe Ghiță Dascălu cu mărturisirea... uitării. S-o fi tăcut? Uitarea... Ar fi fost mai bine? Apoi necazul că... nu mai prinde pește – a dat peste un întrebător cu semne de muuuultă întrebare... Apoi... necazul că și-a uitat lecția din Piața Marii Adunări Naționale (așa i-a poreclit-o amărâțul făgurean)... Apoi... a înțeles că a mai îndurerat pe careva din Fagura...

Nu a uitat... incidentul... Și nu înțelegea ce are Ghiță Dascălu cu telefonul de la școala din Fagura când era să împlinească jumătate de veac... Când a fost?... Dar... era pescar, pescar venit pe un mal de apă vorbită de bine, și pește... chiar da semne... Situație în care a remarcat, suplimentar, vrednicia și spiritul de observație a lui Ghiță Dascălu.

– Revin peste două ore, domnule profesor, când o să aveți ce pune într-o tigaie... Cunososc semnele: prinde a se trezi peștele!

Delicată și la moment retragere din arena cu întrebări– pescarul era gata să explodeze...

Incidentul! Dar ce are Ghiță Dascălu cu telefonul directorului școlii din Fagura? Că era un telefon scurt: ședința consiliului pedagogic s-a întrerupt, ca să aibă directorul când să-l întrebe pe distinsul profesor, ajuns în prag de jumătate de veac de viață, dacă acceptă ca școala din Fagura să-i poarte numele!... Cum să uite? Scenă de teatru în biroul lui de consilier al primarului capitalei cu personajele cele mai indicate pentru... mărturiile ulterioare – autorul *Melcilor rebeli*, poetul și prietenul pe distanță lungă, dar și un consătean de al lui, un chirurg faimos, care-l asigura că e încă foarte viu pentru asemenea înveșniciri...

– Nu vă supărați, domn director, dar la vârsta mea încă foarte vie se poate întâmpla să comit vre-o prostie și mi-ar părea rău să vă chinuiți cu... răzăluirea numelui meu de pe școală...

Poate că nu a fost cea mai delicată replică, dar... nu știa totul...

Motivul școlii și motivul *învățătorului* le-a

conjugat în fața înflăcăratului Ghiță Dascălu, pe care l-a cunoscut în piețele fremătătoare renașcentiste, unde apăreau mai multe goluri, pe care lumea adunată le folosea în mod diferit...

Pe atunci l-a remarcat și viitorul primar al Chișinăului, între tinerii adunați cu diferite întrebări în jurul profesorului, când o fi ajuns, poate că mai inspirat ca de obicei, la cei trei învățători mai la îndemână – Socrate, Hristos, Creangă... Dar și tâlharii de lângă Hristos – cei doi osândiți pe cruce. Să-l fi pomenit în Piață pe Baraba?

Peste două ore Ghiță Dascălu a revenit, însoțit de directorul școlii din Fagura și de paznicul tânăr al ochiului de apă cu pește, propunându-i pescarului să urce în mașină și să accepte vederea școlii... Un firicel de necaz mai stăruia peste toate, dar capturile mășcate ale celor două ore îi domoleau eventuale porniri supărate... Și paznicul îi inspira încredere...

În fața școlii îl așteptau cei trei *învățători* – Socrate, Hristos, Creangă. Era *treimea* pe care o contura în fața pâlcului de întrebători, între care mai insistent era Ghiță Dascălu (pe care acum și-l amintea mai clar)... Îi visase cu voce tare în fața mai multor tineri renașcentiști, dar, cu siguranță, doar la Fagura *treimea* s-a întrupat:

Hristos pe cruce, iar la o masă – Socrate și Creangă... Socrate cu cana lui de cucută și Creangă cu o... tocitoare mai întăritoare.

În fața *treimii* a înțeles că are în față un tandem neordinar – pe proprietarul ochiului de ape cu pește Ghiță Dascălu și pe directorul școlii, Adrian Cristea, căruia i-a refuzat botezul instituției cu numele său...

Dar se mai contura o *treime* și un gard neordinar, cu două... „fețe”. Gardul era al ogrăzii directorului și ascundea o replică complementară a *treimii* din ograda liceului. În afară de *Învățători*, directorul i-a băgat în ecuație și pe cei trei tâlhari – pe Baraba, cocoțat mai sus de răstignirea Învățătorului, dar și ceilalți doi tâlhari cu răstignirile lor mai mici, plasate de o parte și de alta a lui Hristos, dar ceva mai în urmă, despărțiți de Mântuitor de gardul directorului. Iar de pe gardul cu două fețe – Mulțimea! Chipuri-chipuri de tot felul, dar toate cu ochii spre Baraba și spre Isus...

Necazul pescarului reapăru, conjugat cu o reală curiozitate pentru personalitatea directorului...

– Dar cum? Dar când?

Răscrucea zburătoarelor

13. Ce mâncare poți face, nepoate?

Chilia are o ușă în spate, care se deschide în două părți, dând în vileag o micuță bucătărie, unde se deslușește economia de atribute, plita de gaz, măsuța rotundă cu trei *etaje* piramidale și șapte scăunele de lemn.

– Mai întâi întrebarea mea, nepoate: ce mâncare poți face, în afară de cartofi fierți? Ochiuri cumva? Scrob? Mămăliguță?

– Cine pe cine întreabă, bunele? Televiziunea pe mata ori mata pe?...

– Îl întreb pe nepot, ca să știu la ce altitudine comunicăm. Dacă ai gustat din plăcerea unui cartof copt în jăratecul încins al unui foc între o mână de prieteni, iar cartoful l-ai ales tu, să ajungă fiecăruia câte unul, am o poartă de intrare în... bucătăria ta...

Râde nepotul, dar nu-i e limpede până la capăt felul de a dialoga al pescarului-bucătar...

– Bucătăria mea, bunele? Mi-ai zis, în treacăt, de cartofi fierți. Din cartofii fierți, dacă nu i-ai păpat pe toți, a doua zi, dacă vin mai devreme acasă decât mama ori decât tata și nu-s prea flămând...

– Dar dacă ești lihnit?

– Arunc doi ori trei cartofi fierți într-o cratiță micuță, îi înec în apă caldă, pe care o îndemn să ajungă la primul clocot și pap cartofii fierți ca acasă: cu ulei, brânză de oi, murătură...

– Dar dacă mai ai răgaz și nu ești prea flămând, ce fel de mâncare îți iese? Înțeleg că din aceeași cartofi...

– Curăț patru cartofi, îi feliez și aștern roțițele pe fundul tigăii, care așteaptă la un foc încet cu uleiul deja încălzit. Presor câteva cristale de sare pe fiecare roticică, apoi le întorc pe toate pe cealaltă parte, le grupez în trei ogrăjoare, presor și pe partea aceasta câteva cristale de sare. Vine rândul ouălelor și a brânzei de oi. Stric câte un ou în fiecare horă a roțițelor de cartof, mărunțesc și presor brânză de oi peste fiecare ou, dar scap câteva fărâme și peste geometriile rotunde... Fac focul mai încet, pun capacul și... așez pe masă ceea ce-mi trebuie: pâine, murături...

– De ce trei... hore? se înjunghie a surâs bunelul.

– Pentru orice eventualitate. Dacă vine careva flămând și nu are când, ce să fac, împart – să am de unde...

– Dacă vine careva flămând ai zis? Asta

contează în rețeta mea – careva. Dar nu oricine! Trei hore din rotițele de cartofi... Două hore așteptătoare. Pentru părinți?

– Pentru ei, când mai erau împreună...

– Cum crezi, nepoate: dacă n-o apucau în Italia, azi mai erau împreună?

– Nu mă face judecător, bunele... Mai bine vorbim de rețeta ta.

– Mai bine așa, nepoate. Rețeta mea... Horele tale trei le făceai aici, în Chișinău ori acolo, când mai erau împreună?

– Acolo... Credeam că-i mai țin... în horă... A fost ultima vacanță a mea cu părinți împreună. Ori de dragul meu se mai suportau...

– Ai vrut să-ți găsești de lucru acolo?

– Nu știu ce-am vrut mai tare... Norocul meu a fost o carte de a ta într-un anticariat.

– O carte de a mea?

– Rețeta, bunele! Că se întristează crapul...

Cartea în răscruce

14. Spovedanie cu fața la biserică

Melcul rebel i-a adus cele câteva cărți, editate în anii când nu prea comunicau și care îi lipseau profesorului. La întrebările făgureilor tineri, curioși aparte pentru acest segment de timp, a ajuns să se întrebe și el: chiar cât de importantă i-a fost consacrarea celor două proiecte și dacă nu cumva consolarea cu aceste vise (neîmplinite până la urmă) e o amăgeală, pe care se teme să o recetească mai temeinic? Prietenii, copiii... Ce înțelege acum *melcul rebel* că i se întâmplă?

A remarcat de departe ridicarea de către sihastru a celor șapte clepsidre, dar a lăsat pe mai încolo curiozitatea în partea nisipului măsurător. Venea, la volanul aceluiași *Opel...* ostenit. Într-un fel de recunoaștere...

– A ieșit chiar mai spontan decât la basarabeni noștri din Portugalia, care mi-au cerut îngăduința doi ani în urmă să-și boteze un cenaclu literar cu numele meu.

– Le-ai?... pornește întrebarea sihastru, privindu-și oaspetele drag, care părea neurnit din... cochilia lui, dar... iată-l!

– Le-am...

De *lealăitul* jucăuș răbufnesc amândoi într-

un răs binefăcător, care risipește încorsetarea tâmpită a revederii... Prieteni, cum n-ai da-o.

– A cui e ideea cu *Mâna a 3-a* pentru denumirea cenaclului?

– Bună întrebarea. Las-o pentru cenacliști, că de la ei au venit toatele...

– Unde se preconizează ședința? Ori tot cenacliștii stabilesc?

– Au solicitat să o găzduiesc pe acest mal. Dacă nu ai nimic împotriva...

– Ești altul pe malul apei. Categorie altul decât acum... câți ani?

Pescarul evită pista sugerată de *Melcul rebel*...

– Altul? Și eu am uneori senzația că-s altul. Am constatat că-ncep să-mi put.

– Cu atâta apă alături?

– Îmi put a boșorog.

– Și când ți se... acutizează senzațiile olfactive?

– Când constat că prind să-mi put? Când se cere câte o clasă din Fagura, rămasă fără pedagog de istorie, la lecțiile mele...

– Felicitări, profesore!

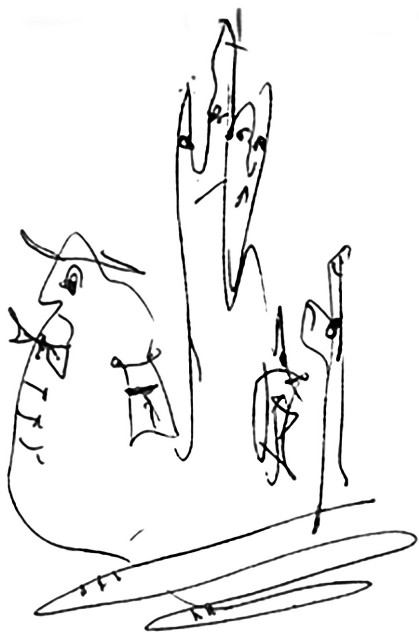
– Cu ce ocazie felicitările?

– De fapt, duble felicitări! Că mai trebuiești

la catedră și că-ți pasă de nasurile altora.

– De nasul meu îmi pasă. Mie îmi put.

– Bun nas ai, felicitări! E fug, tu numără-ți nisipul, profesore! Aștept precizarea zilei și a orelor pentru *Mâna a 3-a!*

Cenaclu

15. Nici o șansă cu extraterestrii

– Nu mai scrii demult despre extraterestri, deși cu ani în urmă, când eu încă eram pe... altă planetă, motivul contactelor extraterestre te obsedau. Nu mai crezi în farfurii zburătoare și omuleți verzi?

Motivul îl surprinde pe bătrân. Caută de unde să depene povestea, dar ochii i se încălzesc vădit de întrebare și fac evantaie de riduri mărunțele pe unde e locul ridurilor...

– Ai stofă de reporter, nepoate. Dacă te-a dus capul fără ajutorul cuiva, bun cap ai. Dacă te-a sfătuit careva să răscolești prin anii trecuți și tăcuți ai bunelului tău, bun sfetnic s-a nimerit – să mai apelezi la el.

Nepotul ezită să răspundă imediat – cântărește varianta răspunsului, amănunt urmărit delicat, dar cu o curiozitate evidentă, de către pescar.

– Mama m-a îndemnat să găsesc toate subiectele tale la temă și chiar m-a ajutat să le caut prin internet pe cele care-i lipsesc. Le are selectate și structurate cronologic.

– Nora mea dragă? Doar erau risipite prin diferite reviste, nu le-am editat în volum...

– Le-a adunat, le-a scanat și le-a copertat, ca

pe o carte veritabilă... De ce să nu apară într-un volum aparte? Doar e captivant motivul și tratarea originală, nu ca de obicei.

– Ți s-a părut captivant, nepoate? La distanță de atâția ani, azi, când tehnologiile moderne au făcut salturile inimaginabile (paleoliticilor de noi), chiar îți par atractive?

– De asta te întreb, bunele: de ce ai renunțat la motiv?

– Nu avem nici o șansă cu extratereștri, nepoate.

– Nu există ori nu ne pot găsi?

– Există și ne-au găsit, nepoate!

– Ne-au găsit? Și unde-s?

– La tot pasul.

– Cum... la tot pasul?

Bătrânul se ridică, cercetează ceea ce se coace în cuptor, toarnă un pahar de apă din ulciorul de sticlă acoperit cu o carte, i-l întinde nepotului, apoi își toarnă și sie un pahar... Urmărește eforturile lui Florin de a filma ceea ce i se pare de legătură și de respiro între declarația neșansei cu extratereștii și motivul abandonării subiectului de către bunelul autor.

– Să mai intrigi lumea care-ți va consuma subiectul cu schimbări de unghi, cu întreruperi de curgere lină a narațiunii, precum îți suge-

rez eu acum cu întrebarea mea, pe care tu nu o prevedea: cu câți oameni comunică, nepoate, în viața ta modernă și tânără? Nu te sinchisi, nu e o capcană. Poți să-ți amintești de Jules Renard cu lumea lui de câțiva oameni în oceanul de indivizi... paraleli... Poți să-i enumeri pe ai tăi și... filmează, filmează – clipele de gândire în prim plan magnetizează. Nu toată lumea din fața televizoarelor poate gândi – majoritatea e consumatoare de gândurile altora. Și e o raritate cei care gândesc direct în cadru și care pot gândi distinct. Cu mama comunică în fiecare zi?...

– Dimineața, dacă nu se grăbește la lucru, și noaptea, dacă nu doarme când eu ajung acasă... Cu tata – mai rară comunicarea: deplasări, drumuri... Cu colegii de studii... Cu profesorii... Deja foști...

– Cu câți dintre colegi? Cu câți dintre profesori? Lângă cine dintre colegi te așezi? Pe cine-i eviți dintre colegi? La fel cu profesorii: pe care dintre ei îi oprești cu vreo întrebare și pe care îi eviți cât e posibil? Care-s mai mulți? Cei evitați? Cei cu care comunică?

– Bunele, ești foarte bun de jurnalist tv. Foarte exacte întrebările, mobilizatoare!

– Am fost om de televiziune, nepoate. Mulți ani.

– Categoric, cei pe care-i evit sunt mai mulți și dintre colegii studenți, și dintre profesori.

– Cu cine mai comunică în afara cercului de apropiați, prieteni de la universitate? Cum ai ajuns să comunică cu cei de la televiziune?

– Au ajuns ei la mine, îndrumați de Viky, prietenul meu, care-ți știe toată biografia și te-a citit integral.

– Viky? Adică... Victor?

Nepotul dă din cap afirmativ...

– Victor consideră că lumea nu te știe.

– El își zice Viky?

– Prietena lui...

– Și victoriosul a acceptat să fie mutilat?... La o adică, dragostea... M-a intrigat victoriosul tău prieten cu ceea ce ai zis despre el. Mi-ar face mare plăcere să mi-l prezinți.

– E visul lui, bunele! De fapt, ideea cu televiziunea îi aparține. Dar ce are cercul de colegi, profesori, prieteni cu lipsa de interes pentru extraterestri și cu pesimismul tău?

– Adică, nu am ce mă supăra pe televiziunea de care am divorțat?... Deja nu e supărare – e capitol închis... Victor... Vichy e cu ideea filmului... Dar te întrebam de cei evitați și de cei căutați – și mi-ai răspuns... Iată cum înțeleg eu

neșansa noastră la capitolul comunicării cu alte lumi... Între mai mulții colegi și profesori evitați figurează extraterestrii și așteaptă momentul când comunicarea cu ei ar fi posibilă.

Nepotul mai să întrerupă filmările... Extraterestrii... mișună între cei cu care el nu poate comunica? De ce nu poate? Cum nu poate? Se face a căuta treceri și-l ia în plan mare pe bunel, citindu-i tot mai îndeaproape surâsul abia schițat de... Mona Liza...

– Iar acum îmi invit nepotul să comunicăm într-o formulă mixtă – cu un pește la mijloc, dar preparat de un bucătar care pune mare preț pe relația plăcută cu mâncarea și cu ceilalți mâncăcioși. Aici trebuie să devii adept convins al franțuzului, care mănâncă și se delectează la mâncare. Spre deosebire de american, care privește la masă ca la un câmp de luptă, unde kaloriile îi sunt inamicii... Pe unde ești cu gândurile, nepoate? Reține motivele înrudite – câmp de luptă și șantier de construire de sine...

Nepotul știa ce o să recitească din cartea bunelului, pe care o descoperea, intrigat, într-un anticariat ambulant, care-și făcea din vinegretul polyglot imaginea diferită de alții... Italia competițiilor cărturărești, artistice...

– De ce și cum nimeresc cărțile în anticariat,

bunele? Și cum se simte un autor, știindu-și cartea acolo ajunsă?

Bunelul își șterge, surprins, mâinile de un șervețel la îndemână, deși nu ar fi avut nevoie – doar s-a uitat în partea cărții lui Jules Renard, nu a scos-o de... înarmare.

– Nu-ți mai pun la încercare rațiunile tale pentru Ziua lecturii în voce tare (e o sărbătoare a lumii cărții în fiecare 1 februarie) și nu te mai chinui cu un citat de la pagina 36 a jurnalului lui Jules Renard, pe care-l țin minte pe de rost – semn că-mi pun și eu întrebările pe care mi le-ai adresat. Iată-l pe Renards cu întrebările și răspunsul schițat: "Un scriitor și-a petrecut nopțile scriind o carte. Publicul o cumpără cu 2 franci 75. O deschide acasă, singur, singur; trebuie să-nțelegeți bine acest lucru, fără frică. Poate s-o arunce în coș dacă vrea, când vrea. E un om liber. Nu se mai teme nici de vecinul său, nici de joarda sfichiuitoare a pictorului. Poate fi cât de stupid pofteste, poate strivi dintr-un pumn volumul de 2 franci 75, ca o guvernantă care atunci când n-o observă nimeni ciupește copilul pentru că urlă și-i spune „scârnăvia dracului”; invidiez pictorii". Dar mi-a plăcut întrebarea ta, înrudiți cu o veste, printre altele, a unei basarabence ajunsă în China, care-mi descoperea o carte de

tinerete, la preț redus, aici în Chișinău. A „salvat-o”, a luat-o cu ea în patria lui Confucius și o recitea public într-un concurs pentru postul de prezentatoare la televiziunea națională a marii țări asiatice... Mici oblojeli pe ceea ce ar părea că afectează *prețul redus*, ajungerea la anticariat... Apropo, pe unde-i cartea descoperită de nepot în anticariat?

– E mereu pe aproape de masa mea. Și cred că după dialogul de azi o să recitesc ceea ce mi se pare cheie pentru felul bunelului meu de a trata *altfelul* tereștrilor și al extratereștrilor. Nu o țin minte pe de rost – e mai lungușoară decât un citat de jurnal, dar... camelionismul *extra-terestrului*, ca să-și illustreze mai pă-mân-teș-te condiția, m-a cutremurat și m-a determinat să înțeleg limpede de tot că... pierd timpul în Italia. Tu m-ai întors acasă, bunele...

Confiserie

16. Atâtea biblioteci trec pe lângă noi

De unde i se cunoștea viața? Ioana s-a așezat atât de firesc pe malul unde pescuia și nu l-a întrebat de pește – dacă manifestă vre-un interes pentru nada lui ori alte curiozități stereotipe de lehamitit pescarii.

– N-o să te superi dacă te întreb de părinții tăi?

– De ce m-aș supăra? Sunt părinții mei. Nu le-a reușit opera? E ceva în neregulă cu mine?

Ioana a râs solar, privindu-l parcă anume – să verifice calitatea și rezultatele efortului:

– Cred că le-a reușit opera. Categoric, le-a reușit.

– Mulțumesc. Chiar mă îngrijoram...

– Ți-i dor de ei?

Pauza pentru răspuns nu era chiar apăsătoare – și Florin Nicoară, și Ioana întrebătoarea nu puteau ignora plimbarea lentă a penei, apoi ușoara afundare și acapararea bruscă a ei de către... cine-o fi fiind acolo sub apă... Pescarul a reacționat cu mică întârziere și... ceea ce a scos nu-l prindea prea bine la imagine – nimic. A rostogolit între degete un cocoloș miniscul de mămligă, l-a potrivit în cârlig și l-a expedit după următorul examinator subacvatic...

– Dar ție de ai tăi?

– Cred că dorurile noastre diferă un pic. Ai tăi, italienii, îi știi împreună. Ai mei se împart între Italia, Grecia, Fagura... Tata, navetist, obsedat de ideea bunelului tău, e mereu în căutarea mijloacelor și a... redactării compoziției monumentale. Mama, supărată pe această neașezare a situației familiei noastre, a găsit de lucru în Grecia...

– Iar tu?

– Nimic original – cu buneii. Și-i am pe toți patru, două perechi de buneii. Salvarea mea... De fapt, e și bunelul tău...

– Bunelul meu de supliment la două perechi de buneii tăi? Nu-i prea mult?

– Pluta!

O remarcă și Florin, dar strigărul loanei i-a retezat o pornire de voie bună pe seama abundenței de buneii... Dar prea încet și metodic și drept în jos se scufundă până și pescarul ridică lanseta, cu siguranță că de data aceasta dă lovitura... Și e! Dar... un rac!...

– N-am mai văzut asemenea trăsătură... Eram sigur că e un crăpuștean... Nu-mi plac racii...

– De ce?

– Nu știu. Pur și simplu nu-mi plac – cu felul lor de a se mișca, a fi construiți...

Ioana se apleacă și-l ajută să scoată cârligul din cleștele capturii, apoi apucă atent racul, răsucindu-l pe o parte și pe alta:

– Ți-ai imaginat vre-odată că extraterestrii, unii (din nu mai știu care constelație, nu neapărat a *Racului*), pot avea asemenea înfățișare?

– Ai citit *Pepiniera* bunelului?

– Am citit-o și o mai recitesc din când în când... Alături de o machetă de carte, pe care i-am remarcat-o în biblioteca dăruită Fagurei – *Reprele întrebătorului*... Citate din gânditorii lumii, care, înțeleg, l-au marcat pe profesorul Virgil Nicoară. *Când moare un bătrân, pare că mai arde odată biblioteca din Alecsandria*. A remarcat-o pe rețelele de socializare, unde era etichetată *proverb african*...

– Proverb african și... biblioteca? Cam forțată eticheta!

– Și mie-mi pare. Dar remarca e precisă, chiar dacă bătrânul nu e știutor de carte... După *Pepiniera* și după *Reprele întrebătorului* am căutat toate cărțile și urmele bunelului tău, iar prin comunicarea cu autorul l-am cunoscut altfel și pe autorul *Melcului rebel*. l-am constatat atât de diferiți și atât de prieteni, atât de compatibili, încât mi-am înțeles mai bine și părinții, și buneii... Și am mai înțeles că atâtea biblioteci

trec pe lângă noi, iar noi nu le încercăm ușile...

Ca o binecuvântare, a venit și pana plimbată lin, dar hotărât, semnele crapului, și Florin Ni-coară s-a isprăvit de minune cu captura barosă-nă, care i-a pus în valoare și operarea cu micio-gul, și aducerea cumpătată a peștelui la mal.

– Te rog, acceptă peștele acesta drept ono-rariu pentru lecția ta la capitolul *bunelul meu*. Și pregătește-l acasă după o rețetă a lui Virgil Ni-coară, pe care precis că o cunoști – atâtea le știi despre bunelu!...

– Dar ai putea să te desparți și de... extrate-restru? Mie-mi plac și racii...

...Târziu de tot doi tineri cititori se aplecau asupra aceluiași text, fiecare în cartea sa, fieca-re în casa părintească, dar cu părinții departe, imaginându-și cum *celălalt* recitește *Pepiniera* profesorului pescar pentru lecția esențială de comunicare...

„Dacă ar fi merit unei scene de teatru acest dialog incredibil, indicațiile de scenografie și de mizanscenă ar urma cam astfel:

*Două personaje, dintre care unul, mereu în mișcare pe semicercul din spatele scenei, **Personajul-Umbră**, seamănă mereu cu **altcineva** ori chiar cu **altceva**.*

***Personajul din Jilț**, cu o măsuță pe rotile la*

îndemână, cu un laptop deschis pe măsută, în cealaltă parte cu un torșer verde-luminos, cu o carte deschisă în față, cu un caiet deschis pe măsută, cu alte câteva cărți jos pe podea...

Dialogul nu e la început – e o reluare după un început probabil, declanșat ceva mai înainte, dar nu prea în trecut, judecând după întrebări...

-
- De ce mi te... deschizi?
 - Știi a întreba nu chiar cu sufletul la gură.
 - M-ai lămurit de m-ai rupt.
 - Ai hotărât că mori și nu ești nici alarmat peste măsură, nici prea trist.
 - Știi tu când mor?
 - Când hotărăști tu.
 - Suicid? Nu-u-u...
 - Tot suicid e, dar nu în accepția codului penal, medicinei legale ori moralei terestre.
 - Să înțeleg că nu ești terestru?
 - Nu poți înțelege. Dar încearcă să admiti că sunt altceva, dar nu de altundeva și că nu prezintă nici un pericol pentru tine și pentru ai tăi: nu pretind mâncarea voastră, bogățiile voastre, aerul vostru, minereurile, pădurile și câte le aveți și le considerați vitale și importante, cele mai importante pentru oameni.
 - Să înțeleg că nu ești singurul.

- Evident.
- Cât de mulți?
- Nu atât de mulți încât să nu ne încapă dimensiunile favorabile nouă. Ca să folosesc noțiunea voastră pentru un fel al nostru de a fi unde ne aflăm...
- De când sunteți aici?
- Dintotdeauna.
- Cum dintotdeauna? Dintotdeauna... noastră?
- Îmi place cum întrebi. Treci la altele.
- Ce înseamnă Terra pentru voi?
- O pepinieră.
- Ce recoltați?
- Tot ce ne trebuie, chiar și pentru alte lumi.
- Sunt și altele?
- Chiar și pentru voi e evidentă probabilitatea existenței altor lumi. Dar nu vă puteți imagina cât de multe pot fi.
- Ajunge?...
 - Pentru toate lumile ajunge spațiu, timp, resurse, rațiuni de a exista și dispărea.
 - Și dispărea?
 - Întrebi un pic mai altfel decât obișnuiești. Ce te miră? Nu ai acceptat această rațiune în cazul tău?
- De voi depind anii omului?

– O, nu! Doar de om, de cât de mult îi trebuie să mai dăinuie.

– Cum e înfățișarea ta cea adevărată? Că acum îmi pari leit tipul de la etajul trei...

–...cu care nu te saluți! E omenește și asta – să nu-ți ardă să-l știi pe omul pământean de la alt etaj. Chiar de ce nu se salută tereștrii de la aceeași scară, deși dau nas în nas în fiecare zi?

– I-am dat binețe, nu mi-a răspuns și am constatat că-i fac rău binețele mele.

– De ce nu ți-ar fi răspuns?

– Nu-i voi fi fiind pe plac – suntem diferiți și nu acceptă diferența.

– Diferența a doi oameni exclude comunicarea. Cum ați vrea atunci să comunicați cu cei pe care îi bâjbăiți prin tot universul, deși e de presupus că cei din alte lumi sunt și mai diferiți decât cel de la etajul 3?

– Acum sameni cu proful meu de biologie, care era ahtiat de miracolul cozii șopârlei, pe care reptila o poate ceda următorului (dacă o calcă pe coadă), ca apoi să-și crească altă coadă.

– E o perspectivă să urmărești șopârta, care a cedat coada – ca să se salveze, – și e altă perspectivă să rămâi să urmărești coada sacrificată: poate regenerează și se alege și coada cu cele câte au abandonat-o – cap, trup, lăbuțe, inimă...

– Nu m-a tentat biologia...

– Nici vecinul de la etajul 3, nici microflora și microfauna din interiorul tău, nici miracolul lucrării celor 5 litri de sânge din corpul tău, nici pepiniera noastră uluitoare, care vouă nu vă trebuiește...

– Nu înțeleg la ce te referi? Acum sameni cu globul nostru pământesc de la lecția de geografie, dar și cu un miez de nucă, de fapt... mai curând cu un creier...

– Asta încerc să-ți explic: pepiniera noastră e capul oamenilor, pe care, aidoma planetei noastre comune, oamenii nu o cunosc, și-i ciugulesc doar ceea ce are la suprafață și mai la drum...

– Nu înțeleg...

– Evident, despre asta vorbesc...

– Despre neînțelegere?

– Să lăsăm pe mai încolo relația cu vecinul de la etajul 3...

– Pari acum... sameni cu un indian ori cu un aborigin australian, dar din cele mai izolate triburi, care nu prea dau nas în nas cu oamenii civilizați.

– Asta intenționam să par... Relația așa-zisilor oameni civilizați cu sălbaticii – doar aceasta e noțiunea ce vi se pare mai adecvată să exprime diferența și atitudinea – ilustrează într-un

fel anume relația noastră, a celor din dimensiunea mea, cu voi, cei de la etaje.

– Ce treabă au în dialogul nostru sălbaticii?

– Sălbaticii mai vechi, când lumea oamenilor era mai rară, nu știau despre valorile civilizațiilor și schimbau aurul, perlele pe bibelouri strălucitoare ori pe instrumente din cele mai rudimentare în civilizații, dar culmea performanței în sălbătăcie... Cei din lumea civilizată aveau un fel de vină (doar unii!), că fac acest schimb, considerat de ei departe de a fi echivalent.

– La ce ai vrea să ajungi?

– Sălbaticii nu aveau nevoie de aur, de perle. Aurul și perlele nu figurau în contabilitatea sălbatică, nu valorau nimic – sălbaticii nu se simțeau furați. E și cazul relației noastre cu pepiniera de pe coloana vertebrală omenească.

– Tărtăcuța noastră vă e pepinieră? Creierul nostru? Ce să extrageți din el, ce să creșteți din această... decorațiune proastă?

– Ceea ce pentru voi e inutil ori inaccesibil.

– Ne e inutil pentru că ne e inaccesibil?

– Trecem la altă întrebare.

– Ce înseamnă trecerea la altă întrebare?

N-am nici o șansă să înțeleg?

– Încă nu.

– Asta însemna și pomul oprit din grădina Domnului?

– Mai înseamnă. Nu ar fi trebuit atât de în-crâncenat să ajungeți la cutia...

–...Pandorei?

– Cele bune și cele rele sunt în mai multe... cutii. Oamenii s-au alarmat de cele din afară – relele și bunele, evident, în accepția omenească... Dar toate resursele și remediile pot proveni doar de la vederea, echilibrată, ale relexor și bunelor din interiorul fiecărui...

– Metafizică ori biologie?

– Genetică și cetire de sine. Ori cel puțin interes pentru persoana proprie... Resursele tale la acest capitol – interes pentru sine – s-au cam restrâns și-ți pare că...

– Și nu-i așa?

– Treci la altă întrebare.

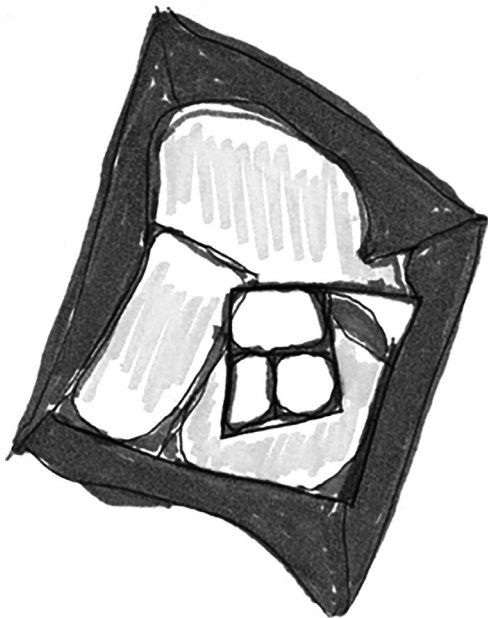
– Sameni acum cu Confucius, imaginea cea mai răspândită a autorului acestui îndemn: dacă nu știi răspunsul la întrebare, treci la alta...

– Ți-ai epuizat întrebările, de-ți par încheiate conturile?

– Mă tem că mi-ai mai răvășit depozitele... Unde-ai dispărut?...

.....

Dar nu m-am decis încă – să las ușa deschisă întâmplării altor/altei scene din această dimensiune ori să mă gândesc la lipsa teatrului potrivit pentru vederea acestei relații... Fantastice? Mă tem să nu mă întrebe astfel eventualul regizor...”

Fereastra care visează altă fereastră

17. Chiar cine ești, bunele?

– De ce ai fugit de acasă, bunele? Că avea și Lev Nicolaevici Tolstoi rațiuni să fugă de acasă și să moară într-o gară oarecare...

Râde în valuri de căldură bătrânul pescar.

– Bună paralelă, nepoate. Poate nu se supără graful rus. Dar... n-am fugit. Și nici nu-i gară chilia mea. Dar acum mă pot lăuda că aproape înțeleg mobilul izolării schivnicilor...

– Nu prea schivnic, bunele. Remarc vizite frecvente a unor părți feminine, care, de obicei, tulbură schivnicia.

– Ai remarcat îmbulzeală pe malul apelor mele și te dai cu imaginația pe partea mai spectaculoasă a lucrurilor.

– La ce-i bună imaginația, dacă o stăvilești la tot pasul?

– Nepoate, mai schimbă unghiul, mai deplasează obiectivul și spre alte planuri, pe detalii ce mișcă, freamătă, pe ființe ce zboară, se târăsc, se leagănă pe valuri. Ca să ajuți percepției eventualilor privitori – să nu creadă că lumea începe și se termină cu un pescar bătrân, care își face socotelile pe ultima sută de metri.

Nepotul fixează camera și înțelege cu min-

tea lui de debutant tv să-l ia în plan mare pe vorbitor și să-și pornească domol întrebarea.

– Chiar te simți bătrân, bunele? Suta de metri la ce distanță o raportezi?

– Se poate să însemne norocul meu o asemenea viață, care nu-mi îngăduie să-mi corcolesc anii deja mulțișori cu atenția și cu... alintul cuvenit. Bătrânețea n-o simt, dar o mășor cu senzația certă că nu mai am timp să le fac pe cele pe care, cu siguranță, pot să le fac. Iluzie orgolioasă pentru unele pe care numai eu le pot face. Cam înțelegi, domnule nepot de la televiziunea experimentală, ce vreau să zic?

– Eu aș replica întrebării matale cu precizarea pe care i-o solicit bunelului meu norocos: să provină aceste disponibilități excepționale de la formula complexă de activități? Că-s multe! Abia dacă știi să le înșir pe toate.

S-a cam posomorât pescarul bătrân, dar încearcă să nu sperie nepotul, nici camera de luat vederi.

– Mă gândesc adeseori că această goană pătimașă de la o activitate la alta, dintr-un laborator în altul i-a derutat pe copiii mei proprii la timpul când întrebau modele. Nu presupun, știu cu certitudine: de cele mai multe ori părinții nu devin modele existențiale pentru copiii proprii.

Dar excesul de patimi pentru atât de multe domenii ce m-au captivat i-au îndepărtat pe copii de mine și de șansa consacrării pătimașe. Are Noica o îngândurare despre petrecere. E una, petrecerea, pentru cel dinăuntrul petrecerii și e alta pentru cel de peste perete, de la etaj, care o percep ca pe... un zgomot sâcâitor. Nu le-am înlesnit intrarea firească a fiecăruia în laboratoarele mele, ghidați de întrebările și curiozitățile care vin atunci când vin... Poate că am forțat nota cu atâta informație... vinegretică... Nu am reușit să fiu ca rândunica la momentul când constată aripile puilor suficient de împenite și puternice, ca să poată zbura.

– Cum procedează rândunica?

– Părăsește cuibul și nu-i mai hrănește. Se ascunde nu prea departe și-i observă, dar...

– Să înțeleg că mata ai părăsit cuibul, izolându-te... aici? Îți observi? Ori mata deprinzi... zborul?

– Din contra, nepoate, din contra. Prea-mi plăceau puii și prea m-am reținut la cuibul lor călduț... Zborul meu? Bine întors, nepoate...

– Nu-nțeleg, bunele...

– Evident, n-o înțelegi. Că nici eu... Chiar acum cu tine, nepoate, pare că repet greșeala.

Ai vrea să încerci o experiență? Deși nu te prăpădești cu pescuitul...

–Numai dacă-mi explici subtilitățile clepsidrelor. Văd că mereu mi se termină nisipul...

– Și mereu îți întorc nisipul în ceruri – dacă tot te interesează clepsidrele.

Stimularea zborului

18. Nisipul comunicant al clepsidrelor

– Totuși, care-i clepsidra mea, bunele? Cum ai determina, la urma urmei, că-i a mea?

– Alege-ți una, nepoate. Care crezi că ți se potrivește?

– Chiar atât de simplu s-o nimeresc cu alegerea? Nu mă întrista, bunele... De unde le procuri?

– Nu le procur, le meșteresc, nepoate. Italienii s-o știe, iar tu să mă sâcâi cu asemenea întrebări?

– De unde atâta nisip, bunele?

– O, nisipul! Ce motiv! M-ai dat gata, nepoate! Nisipul...

– Ziceai de o experiență...

– Nepoate, îmi trebuie, pentru alegerea precisă a clepsidrei tale, să-mi accepți condiția mea pentru o săptămână de dialog-filmare-pescuit.

– Nu asta facem?

– A fost doar preambula, care m-a îndreptățit la aceste condiții.

– Le ascult, bunele.

– După fiecare oră și jumătate de dialog-filmare, să accepți să pescuiești exact o oră jumătate la locul pe care o să ți-l sugerez eu și

cu lanseta și nada pe care o să ți-o ofer... Chiar acum, considerăm că dialogul și filmatul și-au cheltuit... nisipul pentru azi. E rândul pescuitului. la acest boț de mămăligă și undița aceasta ușoară cu doar un cârlig. Te duci la ezătură, între cele două salcii și arunci undița nu înainte – un pic mai sub stuful din jurul salciei din dreapta. Pune câte o bombicică mică de mămăligă: trebuie să-ți ajungă pentru o oră... Vedem cu ce te alegi – doar un cârlig, doar cu mămăligă, doar în același loc...

Îi înțelegea în două feluri îndemnul să schimbe locul pescuitului și să încerce să pescuiască la diferită distanță de chilie. Pescarul veteran aștepta să constate că nepotul prinde a înțelege subtilitățile habitatului peștelui diferit la diferită distanță de mal, la diferită adâncime. Dar mai era ceva, legat de timpul dialogurilor lor. Se ferea să-l lehamitească? Îl complexau bătrânețele și încerca să-l ferească și pe nepot de?... Ori se lehamitește de prea lungile dialoguri cu... tineretu? Și atunci pescuitul în diferite locuri e doar o scuză?

Totuși, descoperă diferența pescuitului vizavi de chilie, la ezătură. Configurația malului și adâncimea considerabilă îi scoate în evidență

virtuțile pescuitului cu undițe ușoare... Dar mai apar nuanțe în afara pescuitului: îl poate observa și chiar filma, neprogramat, și pe sihastru...

Șirul de clepsidre diferite din jurul bunelului nici de aproape nu le înțelege, iar de la depărtare aduce a magie excesiv de sofisticată porăiala bunelului cu ceasornicele de nisip... Și nepotul lui Fellini! Pe unde-i?

Omul amfibie

19. Femeile bunelului sihastru

– Când să știu dacă... să opresc filmatul?

– De ce să-l oprești?

– Înțeleg că uneori vorbești cu nepotul, alteleori cu... televizistul debutant.

– Mai întâi filmează. Și repetă cu meticulozitate pașii tehnici, ca să te asiguri de calitatea filmării. Să ajungi la automatisme șoferești. La vizionarea a ceea ce ai filmat apar alte exigențe, care să te ducă la alte deprinderi profesionale... televiziste.

– Eu acum filmez, bunele.

– Văd, înțeleg, nu te opresc. Ce-ai vrut să mă întrebi mai deosebit, nepoate? Că o lungеști prea mult cu mobilizarea.

– Relația cu fetele, cu femeile... Cum le-ai ales?

– Ți-a luat mult timp ca să-i dai glas acestei curiozități, nepoate... În interviuri mai devreme încercam să fiu original și prin răspunsuri laconice, paradoxale. La această întrebare stereotipă răspundeam cam astfel: *ele ne aleg – matriarhat în continuare*.

– Și nu-i așa, bunele?

– Crezi tu că-i matriarhat, nepoate? Ai ajuns să vrei cu tot dinadinsul să pari original?

- Întrebarea mea a fost prima, bunele.
- Se alege, nepoate, se alege... Deși, în cazul meu, m-am ales tot drumul cu femeii energice.
- Ce ar însemna *tot drumul*, bunele?
- E un fel de a zice vieții, pentru care alegerea drumului, căii e determinantă. Toate filozofiile își fac axă din acest motiv – *calea*. Deși auzi la tot pasul și oameni de rând operând cu întorsături neobișnuite de vorbe, unde motivul nuclear, firicelul de nisip, e acesta: *din cale-afară, calea-valea, cu cale, a ieși în calea cuiva, a-i tăia calea cuiva, a-i curma calea, a pune la cale, cale bună, cale întoarsă, a-și face drum, pe toate drumurile, a umbla pe drumuri, hoț de drumul mare, a-și da drumul, ultimul drum...* Ce ar însemna *tot drumul*? Distanța de la maternitatea din sat, unde mama m-a adus pe lume până la acest dialog cu un nepot, care îi e strănepot mamei mele, care nu mai e pe... drum.
- Nu-s televizist bun, bunele...
- N-o lua așa abrupt, nepoate. E bine să fii autocritic în aprecieri, dar și acestea să-ți facă repere din modele de calibru. Bunăoară Socrate...
- ...care afirma că *eu știu că nu știu nimic...*
- M-ai scutit de un citat la îndemâna oricui, dar mai greu înțeles. Sper că nepotul meu l-a

dezghiocat deja. Dar am dat cam peste același gând la Blaise Pascal și la Creangă al nostru...

– Pascal pe care l-am trecut la fizică?

– L-am uitat din fizică. Am dat peste o zicere a lui înrudită cu ceea ce zicea, mai șugubăț, Creangă peste două veacuri decât zicerea lui Pascal.

– *Știu că-s prost, dar ma uit în jurul meu și prind la curaj.*

– Să nu fie de deochi, nepoate! Dacă ai mai cunoaște și zicerile francezului și ale lui Marin Sorescu, la temă, chiar m-ai copleși.

– Era vorba numai de unul, bunele... Și apoi Sorescu e mai la vale de Creangă, iar de la Pascal o fi fiind cam trei veacuri până la Sorescu, pe care l-am descoperit, contrariat de acel... *Eminescu nu a existat...*

– Blaise Pascal afirma: *când mă analizez, mă detest; când mă compar, mă declar mulțumit.* Dar Socrate, că ziceam de filosoful filosofilor, cum crezi că s-a ales cu Xantipe, cea mai gălăgioasă din Atena? A ales-o? L-a ales?

– Eu aleg, bunele, să te rog să modificăm înțelegerea mea cu pescuitul...

– Te-ai lehamitit?

– Îți cer îngăduința a trei pescuituri unde doresc eu.

- Era și timpul...
- Cu luntrea mi-ai îngădui?
- De ce nu?
- Dar se poate să-mi iau un ajutor în luntre?
- Dacă poți vâsli, iar ajutorul ți-i de ajutor la pescuit, de ce nu?

Duet etern

20. Pescărița de lângă nepot

- Ce mai faci, pescarule?
- Îmi recuceresc nepotul.
- Italianul? Elvețianul? Germanul? Am uitat pe careva?
- Portugheza de fiică încă nu m-a fericit cu nepot... Pe italian încerc să-l aduc acasă.
- Mai e posibil și drumul înapoi?
- M-a surprins și pe mine, dar pare să fi găsit niște repere, niște magneți...
- Vre-o fată? O pescăriță?
- Ai dreptate, doctore. Ar fi de folos... Dar mai are și televiziunea – îi place și-o vrea.
- Bine punctat, profesore: să-i placă și s-o dorească!
- Dar m-ai telefonat...
- Te-am telefonat ca să te întreb ce faci cu strania senzație că... nu ți-i a nimic – și constat că-i depășită starea: ți-i a cuceri nepoți. Și mi-i dor de-un pește și nu de un oarecare.
- Tragi o fugă să ți-l alegi?
- Fuga-i de sănătate...
- Se întoarce la ceasornicele lui parcă să le întrebe: cât nisip o să cheltuie doctorul la drum?... E și peștele la mijloc, dar, în mod sigur, e și o deli-

cată vizită la domiciliu – chiar să-l testeze și vadă în habitatul lui schivnicesc. În acest caz drumul doctorului e scurt... Nepotul italian?... Poate că-l mână încioace și motivul întoarcerii unora dintre plecați, dar l-o fi interesat, prietenește, cum se relege o relație bunel-nepot după diferite experiențe moderne cu libertatea circulației pe harta lumii... vinete.

Scrutează malurile în căutarea nepotului și... nu-i nepotul pe maluri... Zicea... întreba de luntre... la binoclul și scrutează oglinda apei, apropie lumea celor două bărci legănate în diferite capete ale lacului...

Îl deslușește pe nepot în luntrea mai apropiată de stufăriș. În luntre cum să nu constate... ajutorul?... Ajutoarea, de fapt... Pescărița de lângă nepot i se pare cunoscută, dar... renunță la cercetările mai insistente. Nu se cuvine chiar atâta curiozitate, deși aluzia doctorului s-ar lega...

Pereche

21. Cartea în șaptezeci și trei de exemplare a *melcului rebel*

Pescarul arde de nerăbdare să-și primească vizita bibliotecarei cu echipa de... zgomote. Constată că i s-au declanșat izvoarele de odinioară (de acum câte decenii?), când primarul capitalei primea, săptămânal, de la consilierul său în probleme de urbanistică câte șapte idei noi – șapte zile, șapte idei! Altceva randamentul, aplicarea acestor idei – greoi mecanism, exsovietic...

Ideia care-l ține pe jăratec e caldă și realizabilă, și ar fi bombonica pe torta primei ședințe a cenaclului *Mâna a 3-a*... A adunat din *mitraliera* nestătută, plângăreață a *melcului rebel*, poeziile și cele două proze scurte în jurul motivului *mâna a 3-a*, inclusiv cântecele cu tot cu notele muzicale (clavirul doar, linia melodică) și... contează reacția complicilor...

A imprimat trei exemplare, le-a capsat și le-a pus, demonstrativ, pe masa, acum fără altceva pe ea – să i se remarce de la poartă ideea... la venirea cuiva din complici.

Dar vine nepotul cu peștele prins...

– Ne-ajunge la doi, bunele?

Tânărul pescar ridică triumfător patru

crăpușteni, înșirați pe salba modernă de belciuge/carabine anume pentru capturi mai mășcate. Cadou din Italia pentru bunel...

– Dar dacă ne vin niște oaspeți, nepoate?

– Împărțim frățește, ce mai vorbă.

– Atunci să ne apucăm să-l curățim, că mie, unuia, mi-i cam poftă de pește. De când n-am mâncat pește...

Râde nepotul de gluma bunelului pescar, care mai mult cu mâncăruri pescărești se ține... După primul pescuit, când a prins doi cărășei și cinci roșioare, bunelul l-a învățat și curățitul rapid al peștelui viu. l-a înmânat cuțitul anume pentru această operație și i-a sugerat și o lege a lor, bărbătească: fac totul împreună – prind pește la modul cel mai serios, îl curăță, convin ce mâncare fac și o fac împreună (rețetele se însușesc din mers).

– Ce faci cu atâta pește, bunele? Că-ți faci rezerve solide... L-a întrebat într-o zi cu mai mulți crapi prinși și aruncați în groapa camuflată.

– Poate o să vezi de ce-i mai prind. Acum treci la întrebări. Le mai ai pe cele pregătite de alții ori ai ajuns și la ale tale?

Bunelul pare mai concentrat ca de obicei, iar nepotul deja îi cunoaște aceste stări îngândura-

te, pe care înțelege să nu le tulbure... Peștele mășcat se curăță mai spornic, n-au mult de lucru. Rămâne doar câte un pește pentru fiecare de curățit, apoi alegerea felului de mâncare...

Dar se aude o sporvăială pe ezătură și bunelul se luminează:

– Să încheiem mai repede, până ajung la noi cărturarii tineri ai Fagurei.

– La noi vin, bunele? Cine-s? De unde știi că la noi?

– Așa cred... Bine că am încheiat-o cu curățitul. Să-l sărăm. Să vedem, poate că nu-i flămândă armata asta și rămâne peștele numai pentru noi...

Pe nepot îl umflă râsul din nou. Pescarul de bunel are atâta pește rezervat, încât poate hrăni jumătate din sat. Și n-ar sta nici o clipă la cumpănă, dacă i-ar ști flămânzi.

Frânează mașina doctorului, care coboară energic. Îngăduie lângă mașină timpul necesar pentru aprecierea tabloului idilic cu un bunel și un nepot... curățind peștele.

– Professore, nu mă priva de plăcerea să-mi curăț peștele singur-singurel.

– E peștele pescuit de nepot, doctore. Dar al mătăluță, cei doi crapei, așteaptă nerăbdători să-i

duci spre cuptorul, pe care-l tot visez și-o să mi-l realizez odată.

– Și spre rețeta lui Virgil Nicoară o vor apuca cei doi crapi, rețetă, pe care chiar azi o voi aplica – am oaspeți deosebiți. E bine că-s doi crapi – mai bine decât doar unul. Unde-s dragii mei?

Doctorul se salută în felul lui cu... pacientul, judecându-l după strângerea de mână și după alte semne „limbute” pentru un profesionist. Îi strânge mâna și nepotului.

– Tu i-ai prins și pe-ai mei?

– Doar pe acesta, curățit deja. Bunelul nu mi permite să anin mai mășcat... Și crapii nu mă recunosc...

– Profesore, mai alerg la alți doi pacienți, iar apoi... oaspeții!...

Bunelul operează scurt scoaterea celor două capturi și-i răspunde întrebării mai devreme a nepotului referitor la peștele prins:

– E onorariul doctorului. Ai remarcat cum mi-a testat habitatul și tensiunea?

Doctorul se mai întoarce cu o replică înainte de a deschide ușa mașinii:

– Tinere pescar, la crapi mășcați îți trebuie un ajutor pe potrivă. Vezi să ți-l găsești. Fir întins!...

– Mulțumim!

Ochios doctorul – cum să nu vadă pâlcul de elevi din jurul bibliotecarei?...

– Remarc că au și alții noroc de oaspeți!...

Năvălește bibliotecara cu fetele ei cărturare și-s de față toate semnele că sunt detectate și așteptate.

– Ce înseamnă aceste trei exemplare? E titlu de carte? E chiar cartea? ***Mâna a 3-a?***

Nu bibliotecara a întrebat, deși dă semne că a înțeles spre unde bat cele trei exemplare. Ocioasa ajutoare a nepotului pescar (a recunoscut-o) e cu ochii aprinși.

– Încă nu e carte. I-ar mai trebui ceva, mi se pare... Profesorul nu forțează nota. Se delectează cu entuziamul tineresc și cu declanșarea stării de creație.

– Și s-o lansăm la prima ședință a cenaclului nostru...

Profesorul se lasă atras de... cine îi mai bate la poartă?... și-și lasă cenacliștii să se declanșeze.

Lui Ghiță Dascălu i se încălzește privirea de forfota cărturărească din jurul profesorului. E în compania unui tânăr, care-și așteaptă prezentările.

– Se întâmplă, simt eu, ceva deosebit și nu-

mi place să rămân lăturaș, profesore. Ce clacă se declanșează?

Profesorul îi face cale dreaptă Dascălului să se apropie de cenacliști și înțelege să întârzie cu informația despre cele trei cărți...

– Doamnă directoare, îmi place mobilitatea bibliotecii, iar nucleul ei tineresc îndeosebi. Ce noutate puneți la cale, de ați venit să-l deranjați din nou pe domnul profesor?

E felul lui Ghiță Dascălu de a vorbi cu lumea satului, cu partea dragă de lume, iar profesorul înțelege eforturile liderului făgurenilor de a le ocroti căldura și lumina vetrei lor.

– Dacă nu vi-i cu supărare, doamnelor și domnișoarelor, vi-l prezint pe reprezentantul televiziunii naționale Vichy Florea, cu care tratăm condițiile unul documentar despre Fagura noastră. Dar mai remarc un tânăr...

– E nepotul meu din Italia, Florin Nicoară, de care v-am vorbit...

– Nume celebru – Nicoară! Bine-ai ajuns la Fagura, Florine! Mă iertați, doamnă bibliotecară. Eram curios ce vă aduce pe la profesor...

– Noutatea o învățăm acum în mână, dar provine de la dragul nostru... pescar... Directoarea îi întinde cartea consăteanului lor și profe-

sorul constată întreprinderea... urnită din loc. Aproape că așteaptă și intervenția loanei.

– Numai să nu divulgați nimănui secretul, domn director. Ar fi surpriză absolută pentru autorul acestei cărți ca la ședința cenaclului **Mâna a 3-a**, prima ședință de constituire, maestrul nici să nu știe că e invitat și la lansarea cărții sale.

– Carte? Dar e doar un fel de machetă, profesore! Ce-i mai trebuie ca să devină carte?

– Asta-i întrebam și eu pe tinerii mei prieteni. Că autorul a avut grijă să comită și muzică, iar eu doar am structurat textele și am semănat niște jocuri de ale mele grafice și notele muzicale ale cântecelor melcului. Ce i-ar mai trebui ca să devină carte?

– O tipografie i-ar trebui... Tot ochioasa înțelege următoarea etapă.

Dar profesorul mai înțelege că între machetă, vrere și tipografie mai e nevoie de bani...

– Mă gândeam să găsim un xerox mai performant și să facem zece copii, copertate cu gust și... să se lanseze surpriza.

Ghiță Dascălu învârte macheta de carte, și lasă vorba să miște lucrurile până unde înțelege el să intervină – dacă e vorba de surpriză.

– Câți ani împliniți are autorul, profesore?

– Șaptezeci și trei! Aproape în cor îi răspund copiii.

– În miezul iernii va împlini șaptezeci și patru de ani dragul nostru melc.

Ghiță Dascălu înțelege să implice entuziasmul cenacliștilor și în probleme mai specifice...

– Propun să luăm în calcul doar anii împliniți ai autorului și să tipărim exact șaptezeci și trei de exemplare de **Mâna a 3-a** pentru lansarea cenaclului și premiera cărții. Tipografia cu cheltuielile mi le asum...

Copiii reacționează precum se cuvine – bătați din palme și țipete entuziaste.

– Dar nu-i totul. Să vedem, să auzim, să imprimăm, să filmăm evenimentul, iar pe baza vorbelor voastre despre cartea nouă și celelalte cărți ale *melcului rebel* să reedităm **Mâna a 3-a**, prefațată de domn profesor și, evident, cu impresiile protagonistului, dar și... alocuțiunile voastre. E propunerea mea, dar cred că e corect să auzim ce crede gazda noastră. Professore...

– Eu gazdă?

– Dragă profesore... Mă refeream la carte: cam ce i-ar trebui evenimentului care se conturează, ca să-și realizeze întreg potențialul? Ideea

cărții, înțeleg, acum ați lansat-o, având ceva în vedere...

Profesorul pescar devine prudent cu proiectul editorial, care deja se conturează mai serios decât zece copii la xerox. Dar lansarea cenaclului avea ceva deja deosebit – ceea ce văzuse la întrevvedere precedentă cu echipa directoarei.

– Ultima oară, când v-am provocat să prezentați fiecare dintre voi, dragii mei prieteni tineri cărturari, câte o poezie dragă din câte le-ați descoperit în cărțile *melcului rebel*, am văzut formula unui spectacol poetic de toată complexitatea. Când am structurat poeziile, prozele și cântecele *melcului* nostru drag, am pornit-o de la... pornirea voastră spre teatru, de la spectacolul vostru ad-hoc. Nu căutați altă idee – fortificați ceea ce ați găsit deja, cel puțin, cu un cântec ori două de ale autorului *rebel*, iar de fundal sonor utilizați meditațiile sale instrumentale. V-am găsit discul compact al melcului...

Vichy Florea dă semne că ar cuvânta și el, iar Ghiță Dascălu e gazdă atentă...

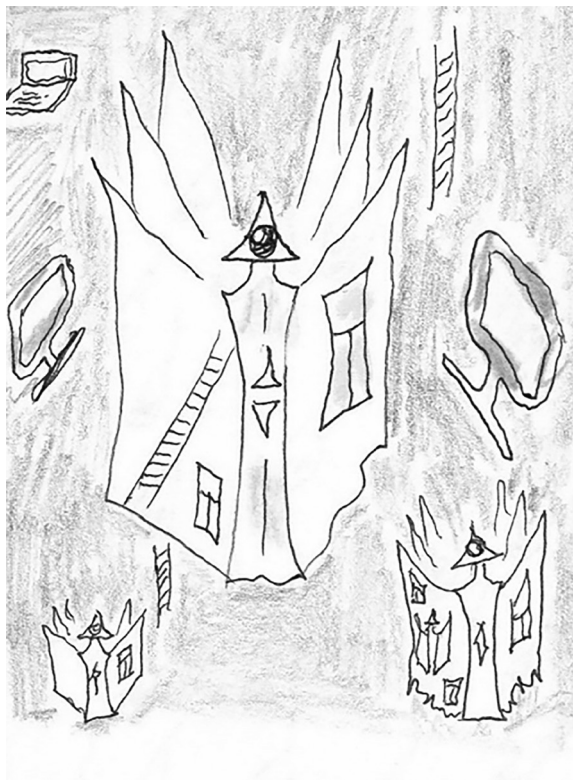
– Professore, televiziunea își cere intrare. Zi-i, Vichy!

– Cred că nu se supără domnu Dascălu că divulg, dar căutam de ceva timp elementul nuclear

al concepției filmului despre Fagura, iar ceea ce se fierbe acum în jurul unui tandem valoric, distinsul profesor Nicoară și celebrul domniei sale prieten *melcul rebel*, plasează biblioteca liceului din Fagura în miezul conceptual al documentarului nostru. Vorbeam cu domnul Dascălu despre *Treimea Fagurei* cu toate semnificațiile ei – Socrate, Hristos, Creangă – și, inevitabil, ajungeam la umărul profesorului Nicoară... Acum, vorba gazdei noastre, pentru că mi se pare că se anunță un eveniment deosebit, îngăduiți-mă, vă rog, și pe mine, dar și pe prietenul meu Florin Nicoară în echipa de creație...

Ghiță Dascălu caută să prindă privirea profesorului, iar când acesta i-o întâlnește, au același mesaj, unul spre altul: să le îngăduim tinerilor să se implice, să se manifeste...

– Professore, noi mai avem și alte subiecte urgente de rezolvat, iar doamna bibliotecară cu armata dumneaei de cărturari, plus doi lăturași implicați, să dezghioace mai departe ceea ce li se vede după câte le-am pus la cale. Poate la bibliotecă, între cărțile *melcului rebel* ar fi mai bine? Și vedeți în ce formulă s-ar înscrie și o expoziție cu bagatele grafice ale profesorului Virgil Nicoară.

Stâlpii cărții

22. Treimea, Mulțimea și Baraba cel Mare

– Care-i istoria autentică a treimii matala, bunele?

– E întrebarea ta ori din cele pregătite de alții?

– Mi-a arătat-o Ioana. Dar pare mai mult legendă, iar eu...

– ...tu ai vrea istoria – autentică! Nu-i rău să știi asculta și legendele, din care să cerni grăunțoarele de istorie autentică... Cât cunoști din legendă și cât îți pare verosimilă? Ori partea ne-verosimilă e mai multă?

– Tatăl Ioanei era printre cei care te-au înconjurat la Marea Adunare Națională, ca să le spui viziunea ta de... Învățător Răstignit...

– N-am știut amănuntul cu tatăl Ioanei. Care-i Ioana? Tu de unde o știi?

– De la pescuitul la care m-ai... osândit.

– Tot e de folos pecuitul... Și ce-i cu tatăl Ioanei?

– Dacă-mi spui ceea ce le spuneai la microfon celor de la Adunarea Națională...

– Dar nu am vorbit la microfon...

– Dar cum?... De unde a luat Ioana că la Adunarea Națională?

– Acolo a fost, dar mai într-o parte de sce-

nă – cât își mai trăgeau sufletul microfoanele...

– În piață adică, jos?

– Mi-au adresat câțiva tineri o întrebare, apoi s-au alăturat și alții, dar întrebarea era legată de școală, de educație... Mi-a plăcut că vedeau importanța școlii și a pedagogilor în contextul a câte se fierbea în Marea Adunare Națională. Erau între ei și pedagogi tineri, între care posibil că s-a nimerit și tatăl loanei lângă Ghiță Dascălu.

– Ce le-ai spus și cum le-ai spus, bunele, de l-ai determinat pe tatăl loanei să facă ceea ce a făcut?

– El a făcut două *treimi* – cea a Învățătorilor și cea a *tâlharilor*, cu Baraba cocoțat cel mai sus, chiar mai sus decât *Mântuitorul*.

– Câtă a fost ideea ta și cât a adăugat el?

– A lui o fi fost ideea cu Baraba cocoțat mai sus – al treilea tâlhar, nerăstignitul, dar cocoțat pe un postament mai înalt decât *Învățătorul Răstignit*... Ce le-am zis eu despre școală și despre învățători? Că cele mai multe monumente revin învățătorilor – n-au de ce se plânge. Doar că toate îl reprezintă pe învățător într-un fel – *Învățător Răstignit*. Astfel i se zicea lui Isus și-l prindea cel mai exact: *Învățătorule!* Ce le spuneam eu acelor tineri? Cei mai vrednici dintre

pedagogi, care înțeleg ce cruce duc, sunt înrudiți prin consacrare și sacrificare cu Isus... Și le-am mai spus despre o concepție a mea de monument pe baza troițelor semănate în toate răscrucile – să fie trei răstigniri grămăjoară: cea mai înaltă Învățătorului și celelalte două, de o parte și de alta, cu cei doi tâlhari – mai joase, dar diferite, că și tâlharii erau diferiți: unul *milosul*, altul *cânosul*... De Baraba și de *Mulțime*, ca personaj plural, am vorbit, dar nu-i vedeam prea distinct într-o compoziție monumentală...

– N-ai știut că cineva s-a apucat să-ți realizeze concepția? Nu te-au anunțat? Nu ți-au cerut permisiunea? Totuși, drepturile de autor...

– Nepoate, directorul școlii, pe care nu-l cunoșteam, mi-a telefonat să-mi propună un fel de apreciere a câte le-am făcut – să confere școlii numele meu. Eram în prag de jubileu, dar eram foarte tânăr, doar jumătate de veac trait, și am formulat prea puțin delicat refuzul meu... Nu știam că ceea ce le-am spus și descris o să fie realizat de careva. Iar cocoțarea celui de al treilea tâlhar, Baraba cel Mare, pe postament, recunos, e o găselniță năucitoare... Marele rău, zarva, a produs-o asemănarea pălăriei cu borurile largi a lui Baraba cu pălăria fițoasă a nu știu cărui dintre șefii din centru...

– Iar ideea cu *Mulțimea*? Tot e găselnița lui? I-ai văzut gardul? Ți-a plăcut?

– Am vorbit de *Mulțime* mai îndelung decât despre Isus și Baraba. *Mulțimea* care l-a judecat ori a admis să fie osândit la moarte Socrate, apoi l-au osândit la răstignire pe Isus, e aceeași care votează din patru în patru ani, ilustrând prăpăstioasa capcană democratică – așa gândesc mai mulți. Câți gândesc cu adevărat la ce și pe cine aleg? Le vorbeam, le răspundeam la întrebări, iar când au dat semn de viață microfoanele și nu știu care dintre liderii frontişti a îndemnat lumea din Piața Marii Adunări Naționale să îngenuncheze, și toți ca unul a prins a îngenunchea, m-am întors și dus am fost... Mulțimea...

Întrebarea reperelor

23. Întristat părăsea Piața, croindu-și cărare prin hățișul îngenunchiaților...

Abia în Italia, revenind repetat să mai facă bani pentru ciudățenia lui de vis, abia în fața nepotului lui Fellini și a echipei sale de filmare amintirile legate de *sihastru* i s-a deschis convingător la imaginea copleșitoare a îngenunchiaților. Toată Piața Marii Adunări Naționale – îngenunchiată, iar printre cei îngenunchiați ieșea din Piață, întruchiparea tristeții, generatorul visului lui, purtătorul de cuvinte pline în marea de vorbe spumoase.

– Chiar ești nepotul lui Fellini?

O fi fost o momeală, ca să-l descoase. Echipa de cinești din jurul *nepotului* realiza un subiect despre cei mai numeroși dintre *fugiții de acasă* în Italia, iar directorul fugar îi intriga cu ceea ce încerca să le spună în cuvinte foarte zgârcite. Și nu era la mijloc doar italiana lui aproximativă. Se mai ajuta pe alocuri cu bruma lui de franceză, în care s-a prins că îl povestește pe întristatul trecător printre îngenunchiați... Altfel (își zicea, dar îi spunea și nepotului lui Fellini) n-o să-i înțeleagă visul, visul lui de navetist nebun...

Din tot visul și îndărătnicia lui (pe care cui să

le spui și pe cine ar interesa?), Baraba l-a determinat de data aceasta să revină în Italia la făcut bani. Dar cineăștii tineri dau semne de mai mult interes în partea sihastrului decât în partea visului unui director de liceu din raza Chișinăului...

– A fost purtător de cuvânt al primarului?

– Apoi consilier al primarului în probleme de urbanistică și relații cu oamenii de arte și oamenii mai deosebiți din afară.

– Și acum face clepsidre? Ori e mai mult pescar?

– Toată viața a făcut clepsidre... Dacă-mi amintesc bine amănuntele mai puține legate de pescuit, se pare că și pescar e din copilărie, iar acum a aterizat definitiv pe malul apelor.

Abia în Italia i-a apărut clar epizodul scurtei întrevederi cu Profesorul Nicoară – era deja purtător de cuvânt, – când l-a oprit cu nedumerirea ieșirii din Piață.

– De ce-ați ieșit din Piața Marii Adunări Naționale printre lumea îngenunchiată?

– Am ieșit din coloană.

– Care coloană? Că toți erau îngenunchiați! Încotro s-ar mișca, s-ar încolona îngenunchiații?

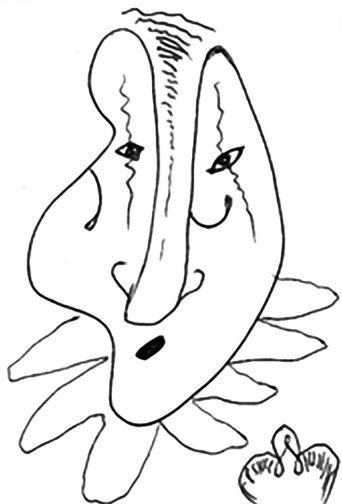
– Și mai rău: îngenunchiați și încolonați! Încotro s-ar mișca încolonații, dacă au înțepenit

toți în genunchi? Nicolae Steinhardt revenea repetat la excesele îngenunchiatului și a punerii la bătaie a celui de al doilea obraz. Nicăieri Mântuitorul nu ne-a îndemnat să fim proști!

Ciudățenia proiectului declanșat de viziunea Profesorului Nicoară, expusă pățimaș în cercul tinerilor pedagogi întrebători de vectori și repere, consta și în rezolvarea constructivă a capetelor lui Baraba și a celor doi tâlhari răstigniți de-o parte și de alta a lui Hristos. Nici Hristos nu avea chip definitivat ori fixat pentru totdeauna. Doar Socrate și Creangă aveau fețe – chipuri. Cei doi ședeau la o masă lungă. Socrate – cu o cupă în față, Creangă – cu o cană uriașă în mâna pregătită să o ridice, cana. Pe speteaza scaunului lui Socrate tronează celebra butadă socratiană; *eu știu că nu știu nimic*. Pe scaunul lui Creangă inscripția e mai spumoasă, mai lumească: *știu că-s prost, dar mă uit împrejur și prind la curaj*.

În locul firesc al capului Mântuitorului trona pe o carcasă *cubistă* o coroană de spini. În locul tătărcuței lui Baraba, pe o carcasă similară, trona o pălărie cu boruri largi. Pe umerii celor doi tâlhari răstigniți trona doar carcasele așteptătoare. Era rezolvarea dinamică și democratică a căutării permanente, de către mai mulți

pictori temerari, a chipurilor Mântuitorului și a tâlharilor... Cum să aprecieze variantele, chipurile mai reușite de Hristoși, de Barabi și de tâlhari din imediata vecinătate a Mântuitorului? Bilele albe și bilele negre din timpurile lui Socrate ar fi un pretext de recetire a principiilor judecării din Atena, care l-au... răsplătit pe Socrate cu o cană de cucută – pentru câte le lucra în cetate filosoful de referință în toate filosofile ulterioare.

Prinderea echilibrului

24. Împăcare în stil italian

Nu înțelegea unde-l conduce Ghiță Dascălu, dar îi îngăduia să-și savureze regia întâmplării... Se apropiau de școală și ochii pescarului constatau un pâlc de lume în preajma *sperietorilor*... Mai de aproape deslușește personajul mai important între toți și-l recunoaște pe avocatul italian Andrea Umberto, înarmat cu nelipsita-i cameră de fotografiat – poate că alta decât cea din anii în care se vedeau mai des... Se desprinde din pâlcul mai ciucure lângă italian directorul școlii, pornit să-l prezinte pe oaspete. Profesorul i-o ia înainte:

- Nepotul lui Fellini?
- Așa s-a recomandat...

Avocatul face câțiva pași în întâmpinare, lăsându-i distanță și lui Virgil Nicoară pentru pașii lui, iar îmbrățișarea lor îl surprinde pe director...

- Vă cunoașteți?
- Un poco... Răspunsul e al Profesorului. Vi-l prezint pe cetățeanul Republicii Moldova din anul o mie nouă sute nouăzeci și... trei, doctorul honoris cauza al Universității juridice și de drept internațional de la noi, membrul Uniunii Scrii-

torilor din Moldova, avocatul, fotograful, jurnalistul și traducătorul Andrea Umberto. A editat peste zece albume consacrate Chișinăului și Moldovei, a tradus și editat – pe banii lui de avocat – mai mulți poeți contemporani de la noi...

Italianul cum să îngăduie un monolog atât de îndelung? Se întoarce, mai întâi, spre Navetistul perplex...

– Dacă-i nevoie, vă cad în genunchi, domn director, pentru conspirația transfrontalieră, pentru care m-am dat drept nepotul lui Fellini. Dar, până la urmă, o să fiți de acord că merita efortul. Atâta se cuvine să punctez în debutul evenimentului de poimâine, căci eveniment va fi: ceea ce se fierbe în Fagura dumneavoastră e uluitor, în toate dimensiunile e incredibil, iar naveta dumneavoastră Fagura-Italia-Fagura-Italia mi-a oferit firul incandescent de informație și de axare a evenimentului. Mulțumesc, domnule Ghiță Dascălu, pentru complicitate!

Era picătura de la urmă. Navetistul înalță privirea spre coroana de spini, apoi spre borurile largi ale pălăriei *celuilalt* înainte să o coboare grea și descumpănită pe fața prietenului său Dascăl...

– Și tu?

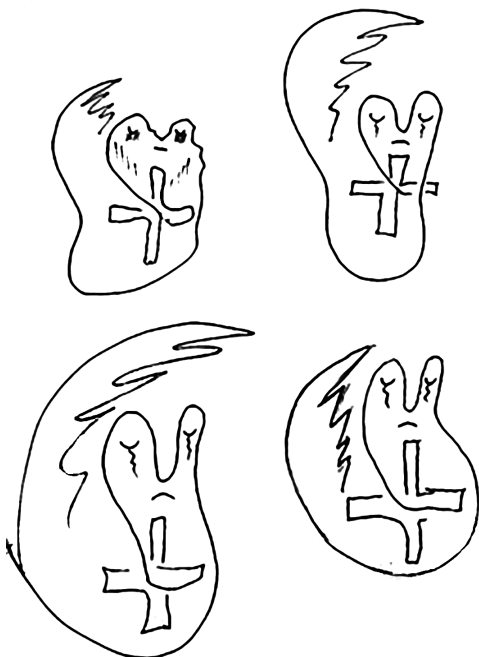
Tot italianul înțelege să intervină, să anticipe declanșări polemice inutile:

– Toate-s pentru onorarea acestui complex parabolic monumental, fără asemănare în lumea înnebunită după rezolvări originale monumentale, domnule director!

– Dar nu e dus până la capăt. Abia acum trebuia să anunț partea a doua a taberei de creație – ca să fac casete diferite de chipurile lui Isus, Baraba și a celorlalți doi tâlhari.

– Evenimentul pentru care am venit, dar pentru care am declanșat o cârdășie de o bună jumătate de an cu lume dragă nu numai mie, nu doar profesorului Virgil Nicoară, nu doar directorilor Ghiță Dascălu și directorului școlii, autorului acestui strigăt monumental despre ce ni se întâmplă – nu doar în Republica Moldova! – pe fragila noastră planetă pământ, acest eveniment se va întâmpla peste două zile. Dar rețineți cu toții – în fața acestor două treimi: una de Învățători și a doua de Tâlhari – că o a treia treime ar trebui de înfipt la aeroportul Chișinău și la toate punctele de traversare a frontierei, și această treime ar fi cu chipul acestor trei ducători de cruce: profesorul, autorul Navetist și Ghiță Dascălu. Nu acceptăm dezbateri – avem

foarte puțin timp și acesta e doar pentru eveniment. Iar evenimentul se va desfășura în fața Învățătorilor și Tâlharilor, dar și a Mulțimii de pe gard și... de la gard.

Dar din inimă nici o cruce lipsă

25. Aristocrat descendent din sec. XIII

Când a ajuns prima oară în Chișinău, după pledoaria parlamentarului european Giulio Ferrarini, în revista *Parma*, Andrea Umberto alerga aidoma unui veritabil fotograf după motive și imagini menite unui eventual reportaj fotografic despre tânărul stat, care trebuie scos din lista compromițătoare a țărilor ne-re-co-man-da-te turiștilor și investitorilor... Profesorului Virgil Nicoară, consilier al primarului general al capitalei și în probleme de relații, i l-au încredințat pentru cele câteva zile pe tânărul fotograf, sugerându-i-se ceea ce înțelegea prea bine și fără sugestii – alegerea motivelor, locurilor, oamenilor pământului, care să facă imagine bună capitalei...

În acei ani Virgil Nicoară avea în plină desfășurare proiectul televizat de autor *Părinți cumpătați, copii talentați*, care-i răpea câte două ore în fiecare duminică. L-a invitat și pe Andrea la programul complex din câteva concursuri pentru copii, iar acesta a rămas surprins de mecanica proiectului, care-i făcea și pe părinți părtași, dacă nu cumva ei erau scopul prim al proiectului – ca să înțeleagă ce au de făcut cu copiii după ce i-au făcut. Un mic incident lăcră-

mos l-a cucerit totalmente pe tânărul fotograf italian, care revenea repetat, ca să-și clarifice principiile acelor duminici între copiii talentați, cernuți de acele concursuri, în care-și verificau talentele, deprinzând scena... În învălmășeala de copii din holul Palatului Național, unde, în prima parte, se desfășurau concursurile, Andreea îl căuta pe profesor pentru câteva precizări *din mers*. L-a surprins în momentul când acesta dezamorsa momentul tensionat cu o mamă supărată, care-și zgâlțâia bobocul de fiică, ajunsă la lacrimi. Autorul proiectului nu prea avea în concepția duminicilor cu copii talentați și asemenea scene lăcrămoase...

– Care-i problema? Pe cine bocim?

– Ei, domnule profesor, să vedeți cât de citeț spunea poezia acasă, iar aici... nu poate deschide gura!... la uitați-vă la ceilalți copii cum turuie!

– Dumneavoastră uitați-vă la copilul dumneavoastră, faceți cunoștință cu dânsul, nu vă grăbiți. Duminica viitoare observați-o câți pași o să facă singură-singurică spre microfon. Lăsați-o să-i observe și pe ceilalți copii – e o lecție complexă pentru noi toți: părinți, buneii, pedagogi, copii, autori de asemenea proiecte. Doar nu a venit azi la examene de... bac.

Italianul îl descoperea pe consilierul primarului în centrul a câtorva proiecte de bună imagine, între care cel legat de malurile Bâcului și de partea istorică a Chișinăului îl considera de bună rudenie cu atitudinea italiană pentru rui-
nele patrimoniale... Cele câteva zile din primul descălecat al lui Andrea Umberto au culminat cu
ajungerea în familia Nicoară la un prânz dumi-
nical oferit în cinstea oaspetelui. În debut pro-
fesorul l-a întrebat pe Andrea dacă acceptă să
debuteze cu un coniac, la care italianul a făcut o
remarcă la tabietul italian, care plasează conia-
cul la sfârșitul mesei – *per digerire*. Profesorul,
împăciuitor, a propus să se evite tensiuni între
tabieturi italiene și basarabene. Să se accepte
coniacul în debut și la încheiere. Nici nu au pus
la vot – s-a acceptat... Dar nu s-a acceptat figura
italianului cu cireșele! Când le-au venit rândul,
Andrea a înhățat furculița și cuțitul, intenționând
să le atace în stil... italian? Iar profesorul doar a
precizat:

– Înțeleg că familia dumitale e atestată în se-
colul XIII și toată arhiva genealogică e la abația
Monte Cassino. Nu se conține în acele atestări și
anul când în familia voastră s-a început paparea
cireșelor cu furculița? Că noi, românii, venim și

devenim mai încoace – națiune tânără și mâncăm cireșele ca pe vremea dacilor... Avea simțul umorului italianul și a râs împreună cu profesorul (ceialți meseni și-au permis doar zâmbete prudente – italian aristocrat!). Dar după domolirea hohotelor celor doi neolatini profesorul i-a făcut trimitere la problema intraductibilității lui Creangă, îndeosebi *Amintirile din copilărie*, în care e și bagatela de subiect cu *furatul cireșelor*. Dincolo de subtilitățile psihologice cu magnetismul poamelor de peste gard, din vecini, *fructul oprit* e plasat în parametrii inocenței infantile. Dar nu cumva Adam și Eva erau primii copii și inocența întruchipată a paradisului? Divinul *nu se poate!* e procedeu cel mai aplicat în orice casă cu copii (se zice că la evrei și la niponi copiilor nu li se aplică *nu se poate!* până la vârsta de cinci ani – o fi fiind exagerare, legendă, dar e frumoasă)... Ajunși la coniacul *per digerire*, mai lesne ajungeau la geneză și la Pomul Cunoașterii Binelui și Răului. Au păpat mărunț și *au cunoscut* că-s... goi. Au cunoscut *rușinea* pentru *goliciune* și se ascundeau – să nu fie văzuți... *Per digerire!* Și în *Amintirile lui Creangă* apare motivul *goliciunii*, chiar și motivul *rușinii*. Dar Nică al lui Ștefan al Pietrei a rămas gol la scădat, unde l-a

găsit necăjita lui mamă și i-a luat hainele. Ceea ce nu se întâmpla cu Adam și Eva – Dumnezeu din start le-a luat hainele și ei nu cunoșteau că-s goi, fără haine. Șarpele și mărul le-a deschis ochii... *Per digerire...* Dumnezeu îi căuta, iar ei se ascundeau – rușinea!... Nu că au păpat mărul le era rușine, dar pentru că-s goi...

Atestată în secolul XIII, familia lui Andrea Umberto se „încăpățina” să aibă pe linie bărbătească doar avocați. Nu l-au întrebat nici pe Andrea dacă acceptă tradiția – de mic se știa că devine avocat și toată biblioteca familiei, în complicitate cu școlile, i-au vegheat formarea și... licențierea. Dar nu i-au încurcat să îndrăgească fotografia, jurnalistică, literatura, călătoriile... Bun avocatul. Deși tânăr, și-a câștigat clienți serioși, care l-au recomandat cercurilor mai largi, trezindu-se cu procese de pomină.

Peste ani, când profesorul a cedat invitațiilor insistente și s-a abătut de la nunta fiului cu elvețianca de noră pe la moșia avocatului-latifundiar, l-a constatat *altul* decât flăcăul tomnatec, îndrăgostit de Chișinău și de fetele locului... Era căsătorit a doua oară cu o văduvă tânără, pe care a ajutat-o să divorțeze de soț, întâmplare povestită de Andrea cu amănunte delicioase.

După proces a întrebat-o dacă e liberă să cineze împreună, la care văduva i-a replicat că de acum încolo e foarte liberă... A luat-o cu libertatea ei și cu o fiică de la primul soț, apoi i-a mai făcut un fecior, căruia i-a dat numele profesorului... Îl invita la un fel de cumătrie, iar apoi a fost de acord să redacteze invitația, iar profesorul să vină când i-ar fi mai comod. Profesorul venea cu proaspăta soacră mare de la nunta fiului lor mai mic și avea mai multe ezitări că s-a lăsat convins să se întâlnească... La nunta fiului Andrea nu a fost invitat, iar subiectul nunții cum să nu apară? Tăcerea lungă, necomunicarea lor s-a întâmplat inexplicabil și cum să o taci, cum să nu-i cauți izvoarele și nedumeririle?

Salvator a fost micul Virgiliu Umberto, care-l răpea la tot pasul pe avocatul-latifundiar, iar timp de comunicare le rămânea doar în timpul somnului micului dictator... Soacra mare descoperea un talent aparte a latifundiarului, pe care îl cunoscuse la Chișinău, inclusiv în casa lor, cu alte priorități. De unde această aplecare pentru pământ?

– M-am trezit cu moșia imensă a familiei, pământ pentru care plătesc impozite considerabile partenerului meu necruțător, statul. Trebuie

să-mi scot aceste impozite și să am și venit din acest pământ, de aceea am învățat să-l cunosc, să-l îndrăgesc și să-l pun la lucru.

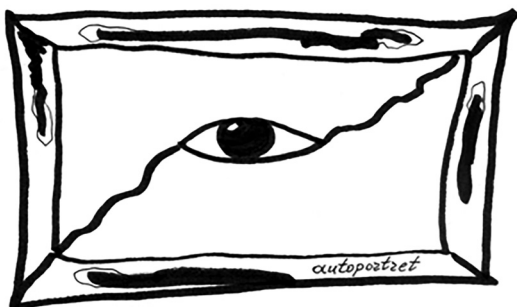
Soacra mare se minuna de livada imensă și de ceea ce vedea întâia oară cum cresc – smochinele, rodiile, curmalele... Îndeosebi curmalele au câștigat-o. A dat gata vre-o cinci fructe răскоapte, minunându-se cât de diferite-s de cele pe care le cumpărau la Chișinău... Între aceste dulceți i-a adresat întrebarea întrebărilor avocatului latifundiar: ce l-a determinat să facă atâtea declarații de dragoste Chișinăului și Basarabiei, investind în celebrele lui albume fotografice dedicate nouă, oamenilor acestui pământ? Și răspunsul avocatului a fost pe potriva... fructelor răскоapte:

– Nimic mai simplu. Toate s-au întâmplat în casa dumneavoastră, unde am constatat declarații de dragoste patriei mele, culturii italiene în modul cel mai firesc: cărți, albume de artă, motive italiene în diferite arte. Apoi m-ați invitat la Teatrul de Operă, unde constatam un repertoriu cu marii compozitori italieni puși la lucru. Atunci, la prima noastră cunoștință mi-am zis: de ce să nu răspund cu aceeași monedă acestui neam frumos? Asta am făcut...

Acum ce a mai pus la cale... nepotul lui Fellini? Virgil Nicoară înțelege cu întârziere că gluma cu nepotismul celebru era un semnal delicat în partea lui. Abia acum și-a amintit! Andrea l-a întrebat: ce obicei deosebit se mai întâmplă la Pelina în săptămâna Rusaliilor?... Mai trăia mama profesorului, mai erau toți sănătoși și le ardea de obiceiuri și de oaspeți îndepărtați.

Obiceiul se numea *Pe nalbă* ori *Pe verde* și era o practică pur feminină: prima parte – strict alimentară, a doua parte – o parodie burlescă a nunții tradiționale... Era în preajma zilei de poamină, ziua de luni (întotdeauna ziua de luni), iar organizatoare era sora mai mare a profesorului cu prietenele și vecinele chiar în drumușorul lor năpădit cu troscot... Andrea a dat sfoară în țară că se prevedea o escapadă la Pelina, la *Pe nalba* și lumea teatrelor s-a răvășit, iar dintre toți îndeosebi câțiva actori prieteni s-au cerut în echipa lui... Fellini! Atunci i s-a lipit porecla lui Andrea, care a replicat: nu chiar Fellini – nepotul lui Fellini!

A editat un album impresionant, format neobișnuit de mare, în care obiceiului de la Pelina îi reveneau mai mult de zece planșe în toate culorile...

Ochiul din răscruce

26. Ai știut, bunele?

Oaspetele i-a luat „ostateci” pe cei doi făgureni împricinați și au dispărut în Chișinău... Profesorul știa de eveniment la fel de multe ca Fagura (cu excepția Dascălului, iar acum și a Navetistului – i s-o fi spus ce se pune la cale). S-a retras la malul sihăstriei, dar... țăndări s-a ales din liniștea lui. La rele nu se gândește – că nu vii atât de triumfal, ca să anunți un prăpăd. Ce mai proiectează Fellini? Nepotul adică... al lui Fellini. Că nepotul Florin aleargă, împreună cu Vichy și cu Ioana pescărița, tot cu întrebări.

– Chiar n-ai știut, bunele?

– Domnule profesor, pot filma?

Uluitor. De la năvala tineretului întrebător îi revine echilibrul pierdut și un interes pentru lecția echipei lui cu nepotul, în care simte fizic că ar trebui să-i admită și pe ceilalți doi.

– De ce nu, Victore? Filmează, dacă nu are nimic împotriva întrebătorului de nepotul meu și întrebătoarea de Ioana. Simt că aceasta ni-i echipa, nepoate.

– Mulțumesc, bunele, pentru extinderea echipei. Chiar n-ai știut?

– S-o luăm domol. Ce să știu? Voi cât știți din

ceea ce vă pare că ar trebui să cunosc eu mai mult?

– Știm că nepotul lui Fellini nu-i nepotul lui Fellini, dar e un vechi prieten de-al matala.

– Ioana, dar tu ce cunoști?

– Eu mă bucur de câte am auzit: că evenimentul e produs de ceea ce se căznește tata să facă, bătănd atâta drum dus-întors în Italia, și că va fi... eveniment.

– Dar tu, Victore, ce altceva mai înțelegi că se petrece la Fagura?

– Înțeleg că italianul mi-a stricat tot scenariul, dar nu știu de ce nu mă tem!

– Bravo, Victore! Bravo, Ioana! Bravo, nepoate! Și eu mi-s bravo că nu știu nimic de eveniment, dar, vorba lui Victor, nu știu de ce, dar nu mă tem. Ceea ce am pus la cale cu cenaclul nostru și cu omagiatul primei ședințe s-o facem. Avem vrere, avem materialul talentat al protagonistului, avem adepți, de ce nu ne-ar reuși?

Ioana ezită, dar dă toate semnele că ar vrea să mai întrebe...

– Ce-i, Ioana?

– Tare i-ași dori tatălui meu împlinirea a ceea ce zice nepotul lui Fellini, care... nu-i nepotul...

– Și eu mi-ași dori ca cele zise de Andrea

Umberto să se realizeze. Și cred că toate se vor realiza conform scenariului lui. Ca să credeți și voi în producerea evenimentului, dar îndeosebi tu, Ioana, o să vă mărturisesc un alt eveniment organizat de Andrea, la care am participat – am fost invitat. Italianul a îndrăgit o basarabeancă de a noastră, o pictoriță tânără, pe care a detectat-o într-un proiect de al meu cu copii foarte talentați. Era pictoriță basarabeanca... Nunta în Italia! Coconu mire a invitat un autocar întreg de nuntași din Chișinău, dar i-a invitat cu o săptămână înainte de nuntă. Ne-a cazat la mănăstirea Falvaterra, ne-a organizat program pentru fiecare zi, iar la nuntă a fost original de tot – avea o muzică doar pentru ascultat, nu de dansat (ca să nu transpire nuntașii)... Așa dar... evenimentul se va întâmpla! Cu ori fără transpirație.

Cumpene și coloane basarabene

27. Tăceri apăsătoare...

Au divorțat până la urmă italianul de pictorița basarabeancă – după trei ani de căsnicie... Mai întâi i-a interzis să mai picteze. Când s-au revăzut după divorț cu profesorul, Andrea a încercat un fel de dezvinovățire și-l făcea țap ispășitor pe Emil Zola cu romanul *Creția*, în care pictorul de geniu Claude Lantier – după cazne insistente, dar zadarnice, *să răzbată* – se sinucide, se spânzură... Dacă te nimerești să fii artist de geniu, te devorează mediocritățile, iar dacă ești mediocru, cui trebuiești? Te mănânci desinestătător... Vorbe! Renunțase basarabeanca la pictură, a studiat dreptul internațional – ca să salveze căsnicia... Nu a fost să fie...

După succesul cu obiceiul *Pe nalbă*, impresionat de potențialul artistic-comunicant al consătenilor profesorului, Andrea lansa ideea abordării motivului deportării familiilor din Pelina. Îl cutremura cazul celor trei femei supraviețuitoare, între care cea mai mică, luată la vârsta de șase ani, când a fost să fie eliberată (după moartea lui Stalin) și să se întoarcă acasă în Pelina, se întorcea fără... limbă. Fără limba mamei... Știa doar rusa... Calvar! Paradigma

imperiului sovietic, în care limba rusă trebuia să devină maternă, dragă și suficientă pentru toate semințiile din închisoarea popoarelor (vorba lui Lenin). Ce încrâncenare și câtă durere să fi suportat sărmana supraviețuitoare, de i-a ajuns voință să învețe din nou limba maternă și să aștearnă toate căile infernului în două caiete scrise mărunt și des?

După toate istoriile cu deportații Pelinei, întorșii și ne-mai-în-tor-șii, viziunea cinematografică a lui Andrea Umberto i s-a părut deochiată de tot, iar detaliul cu pelinencele „înveșmântate” în pampersi enormi sfidau vagoanele pentru vite, în care erau duși deportații și în care veceul pentru toți înghesuiții era o gaură în podeaua vagonului, gaură la fel de micuță ca și ferestruica unică pentru aerisire, unde se rânduiau deportații ca să respire...

Nu e cuminte să te superi ori să rupi comunicarea cu un prieten care comite păcate și mai grave – asta o știe Virgil Nicoară și propovăduie beneficiile comunicării în toate conferințele sale. Dar cu Andrea Umberto s-a întâmplat *vacanța mută* prea îndelungă și e imposibil să nu te întrebi de... cât de neagră să fi fost mâța

ce le-a trecut puntea? Că vina nu e doar a unuia
dintre ei...

Amărăciuni

28. Muțenia Navetistului

Din cei trei plecați pripit în capitală, Navetistul a revenit cu armata de studenți făgureni, implicați în forfota de creație a taberei din jurul *treimilor* – ca să finiseze ceea ce poate fi finalizat până la eveniment...

Dar o echipă restrânsă era concentrată la rezolvarea chipurilor celor fără chipuri – Hristos, Baraba, Tâlharul milos, Tâlharul cânos...

? Iar altă echipă realiza, tot la indicația nepotului lui Felinni, un fel de scenă, îmbrăcată pe scările liceului.

Preschimbat Navetistul! Prins în lucrurile foarte concrete, pentru care nu-i ajungea timpul rămas, avea toate scuzele să fie... mut, să nu divulge ceea ce (deja?) o fi cunoscând.

Amărât, totuși... Părea, simțea că se abate pe partea șantierului său un fel de înțelegere și apreciere, la care spera tot timpul, în toate drumurile sale zbuciumate, în fața tuturor ușilor, care trebuiau determinate, cel puțin, să i se întredeschidă... Se apropie, simte, o înțelegere râvnită, iar în umbra acestui sentiment luminos fâlfâie o horboțică amăruie în partea Cretei, pe

unde un suflet supărat pe încrâncenarea lui cultivă livezi de amărăciune – măslina...

Ce-i de făcut, îngere?

29. Surprize, surprize!

După eveniment se întreba: cum le-ar fi angrenat pe toate necunoscutele în totul scenariului? Vedea cumva altfel evenimentul?

Acum, că toate necunoscutele s-au dezvoltat, cel mai uluitor personaj implicat în evenimentul întâmplat, rămâne doctorul. A cui să fi fost precauția? Și pentru cine a fost îndeosebi invitat – pentru *melcul rebel*? pentru sihastru pescar? ori... pentru careva dintre cei adunați de pe harta Europei?... Ori și doctorul era... Brutus? Eveniment pregătit în toate componentele...

Tot la fel ar fi început-o? Andrea Umberto, consultat de Ghiță Dascălu, a jucat profesional avântul local de creativitate – întemeierea cenaclului *Mâna a 3-a*, lansarea cărții cu același titlu și onorarea autorului... La ce etapă, se întreabă Virgil Nicoară, informația despre entuziamul de creație din Fagura ajungea la Andrea Umberto? Că l-a utilizat de pistă firească pentru scoaterea în scenă a... surprizelor transfrontaliere...

Profesorul s-a abținut să-i facă replică *melcului... plângăcios* pentru motivul *mâna a 3-a*... Și bine a făcut. Dar motivul etern *de ce (ne?) fa-*

cem copii? I-a torturat în insomniile tâmpite, din care una l-a dăruit cu o conciliere cerească de toată căldura. Stă cu una din surprizele lui Andrea și mai recitește scurta poamă a insomniei din acea perioadă tensionată (smiorcăiala prietenului și abținerea/reținerea, renunțarea la apetitul polemic)... A publicat-o pe undeva, iar Andrea Umberto a găsit-o și... o mai recitește în formatul de carte de buzunar, în care Andrea, în calitate de dublă de editor și traducător, a inclus traduceri în limba țării pe unde-i rătăcesc copiii *melcului*, dar și al profesorului – atât!

Da fapt, nu-i doar atât... Toate semnele că i-a consultat pe tinerii făgurei, prinși în promovarea cenaclului *Mâna a 3-a*, și i-a ascultat cu cele câteva variante de poezii cu acest motiv, al *mâinii lipsă*, constatând același principiu de reluarea motivului în variații *la-lăite* și în îngândurile lui muzicale. Ideea de a-l invita pentru coloana sonoră pe virtuosul clarinetist Ion Crasnopolschi, care schimba clarinetul pe saxofon, apoi saxofonul pe taragot – în dependență de poezia ce relua în *alt fel* motivul cheie... Iar după poezie, neașteptat, bibliotecara a ieșit între tinerii ei coechiperi și a prins a citi proza profesorului cu rezolvarea divină a tensiunii tată-copii...

Înțelegea că pentru *melcul plângăcios* e invitat doctorul, deși i-a surprins ochii cercetători și în partea sa... L-a domolit cu un gest, pe care-l năzuia relaxat, dar apoi și-l revedea nu prea convingător... *Melcul* însă îi admira pe cenacliști, îi prăpădea din ochi, de parcă își privea odraslele proprii. Cu aceiași ochi s-a întors și spre profesorul pescar, învăluindu-l într-o căldură limbută, care însemna apreciera înțelegătoare a entuziasmului și a dragostei, cu care Fagura i-a frunzărit cărțile și biografia, îndrăgindu-l.

Nepotul lui Fellini... I-a adunat pe copiii risipiți ai celor doi prieteni, iar cu aceștea a revenit și soția *melcului*, bunicuța ambulantă – de la nepoți la nepoate și așa mai departe... Cireașa pe tortă – volumul bilingv cu versurile *melcului*, ilustrat abundent cu bagatelele grafice ale lui Virgil Nicoară...

Treimile Navetistului, cu dublu statut de fundal și de nucleu conceptual, a culminat cu o lecție esențială despre priorități și repere. În Japonia, sublinia Andrea Umberto între Hristos, Socrate și Creangă, doar dascălul nu se închină Împăratului. Fără învățătorii la locul lor prioritar chiar Împăratul ar fi prost.

Ca într-o dulcegărie melodramatică au venit

și părinții lui Florin Nicoară, fiul cu nora profeso-
rului, dar și supărata soție a Navetistului, mama
Ioanei... Regia nepotului lui Fellini?

Mersul pe jos a aripatelor

30. Lecția de pe gard

– Unde ni-i fata, bărbate?
– Cred că filmează...
– Filmează? Ce filmează?
– Cred că filmează Mulțimea cea de pe gard.
– Ce-a apucat-o?
– E angajată în echipa de realizare a filmului despre Fagura.

– Film despre Fagura?
– Despre...
– De când interesul pentru film?
– De la Fellini și de la nepotul profesorului.
Apropo, a deprins și pescuitul...

– Ai avut timp de pescuit? Ai deprins-o pescuitul?

– N-am prea pescuit anii de la urmă... Drumuri... Tot nepotul profesorului a deprins-o și pescuitul.

– Mai ai drumuri în Italia?
– Se pare că am de lucru acasă. Ai văzut și tu, femeie. Se pare că au mai apărut înțelegători și susținători ai treimilor...

Dialogul în cuvinte economice pare să fi ajuns în prag de epuizare... Renunță ambii, dar pauza

prea lungă e periculoasă pentru pacea fragilă ce se înfiripă și între ei...

– Cred că cel mai neașteptat personaj al compoziției e Mulțimea...

– Și tu crezi așa?

– Dar cine mai crede astfel?

– Profesorul și... eu.

– Dar cred că lipsește ceva în Mulțimea de pe gard.

– Atâta libertate de creație au avut toți pictorii ambițioși să participe la proiect, încât... ce ar mai lipsi?

– Copiii! Fețe curioase de copii! Chipuri de copii, care însușesc lecția, imitându-i pe părinți, pe adulți? E o cheie toți ochii Mulțimii înălțați spre Mântuitor și spre Tâlhar! Genială idee, care rezolvă dominantă psihologică a... eșecului democrației: *așa gândesc mai mulți!* A cui e ideea? A profesorului ori a ta?

– Chiar îți pare genială, femeie?

– Asta contează în artă! Încrâncenarea, criza, care provoacă rezolvări! Aidoma lui Roden, care se căznea să le dea expresie adecvată mâinilor muncite ale lui Balzac și, într-un moment de disperare, i le-a retezat. Soluție! Geniali ochii înălțați spre Învățător și spre Baraba! Câți spre

unul și câți spre altul? Câți spre bine și câți spre rău?

O-ho-ho, Navetistul își caută repere și se întoarce cu ochii încetoșați spre gard – să-l mai recetească...

– Dar chipurile copiilor trebuiesc rezolvate altfel – o parte din ei să-i privească uluiți, cu ochii foarte mari, pe părinții care-l aleg mereu pe Baraba!

Navetistul privește întâia oară la crescătoria de măslina amare de pe Creta. De la întoarcerea soției își tot căuta de treabă, și avea multă alergătură, doar ca să nu rămână față în față, nevoiți să-și zică ceea ce știau, fără cuvinte, că ceva nu e bine cu dânșii...

– Când te-a luminat această idee? Că-i de... zece! Pe Creta ori aici?

– În timpul evenimentului, când am văzut-o pe Ioana noastră cum te privea, de parcă întâia oară te vedea. Și pe mine mă privea altfel... Dar cum se uita la tine, felul ochilor ei și ai copiilor strecurându-se printre părinți, ca să fie mai în fața înțelegerii a ceea ce se întâmplă în fața acestui poligon tensionat, polarizat pe Învățător și Tâlhar, mi-a limpezit vederea lecției și în acest limbaj monumental... Apoi și ceea ce a dezghio-

cat, pe înțelesul tuturor, profesorul Virgil Nicoară. Ce frumos te-a înțeles și cât de omenește ți-a apreciat crucea!...

Se auzea mai limpede o hârjoană solară din partea gardului lor, pe care se părea că toți copiii Fagurei au sărit călare, sfidând Mulțimea nevăzătoare.

– Oare pictorii taberei noastre îi văd acum? Să-i fotografieze, să-i fixeze în această libertate firească.

– Pictorii tăi încă nu știu de ideea cu copiii. O accepți, bărbate?

Copil ȝopăind prin Americi

31. Lumea tânără luminos implicată

– Bună dimineața, doctore! Remarcă, eu am telefonat.

– Remarc... S-a întâmplat ceva?

– Precum ai văzut: s-a întâmplat!

– Felicitări, profesore! A fost o încărcare de baterii și pentru voi doi, dar și pentru toată lumea bună adunată de... nepotul lui Fellini? Bună gluma! Dar și mai bună relația de prietenie pusă la lucru. Mulțumesc pentru cărți – splendide lecții! De comunicare frumoasă. Dar cea mai luminoasă componentă a evenimentului e lumea tânără, implicată la pregătirea evenimentului. Și aceste semne primăvăratice de întoarcerea păsărilor călătoare. Aprecieri deosebite pentru detectarea tandemului nuclear din Fagura – Dascălu și Navetistu. Regretabil, într-un anumit fel, că primăria e mai înceată și cam remorcată la aceste inițiative ale societății civile, dar... e un model de conlucrare rezultativă!

– Mulțumesc, doctore! E mai mult meritul acestor doi bărbați tineri, care au sensibilitate să înțeleagă niște priorități spirituale, fără de care comedia nu se mișcă... Ei, dar e mult de vorbit... Important e că funcționează!

– De altfel, îmi voi trage piciorul azi pe la ma-
lul sihastrului – m-a convocat Dascălu în nu știu
ce consiliu. Și nu poate fi de rău, judecând după
toate câte le-am văzut.

– Atunci ne vedem la consiliu. Că și pe mine
m-a invitat Dascălu...

Zile cu toate luminile la pământ

32. Ce mai trebuie de făcut acasă?

Consiliul, constituit de nucleul triunghiular... transfrontalier cu cei doi din Fagura + nepotul lui Fellini, se întrunea la terasa lui Ghiță Dacsălu și număra nouă suflete...

– Ne îngăduiți să asistăm și să filmăm, domnule director?

– Îngăduim, dar filmați mai repede, că noi o încheiem repede, Victore!

Italianul ridică mâna în sus, aidoma unul elev timid, care își cere voie și intrare...

– Da, domnule nepot al lui Felinni! Aveți cuvântul...

– E corect să vă informăm, onorați membri ai consiliului Asociației *Dulce de Fagura*, că am convenit cu echipa de creație, condusă de Vichy... Victor să fuzionăm... și să realizăm împreună un film despre Fagura dumneavoastră – coproducție basarabeană-italiană. Am înțeles că domnul Ghiță Dacsălu a salutat această fuziune, iar denumirea Asociației dumneavoastră s-ar potrivi, cel puțin ca variantă de lucru, și pentru film.

– Mulțumim, drag oaspete implicat atât de

concret în câte le întâmplăm la Fagura!... M-am lăudat că o să fim, vorba unui academician celebru de la noi (ca să-l amintim și pe Mihai Cimpoi – mă dă la versuri!), laconici, succinți ori, cel puțin, scurți la vorbă... Profităm de un spor de sensibilitate după evenimentul de rezonanță din jurul *treimilor* prietenului nostru Navetist și al cenaclului tinerilor făgurei *Mâna a 3-a* și îi propunem declanșatorului acestei stări de spirit creativ, domnului profesor, maestrului în mai multe arte Virgil Nicoară să încercăm să realizăm și la Fagura proiectul dumnealui de pomină *Părinți cumpătați, copii talentați*, iar pe malurile Botnei, atât cât curge pe moșiile Fagurei, să-l rugăm să modifice proiectul domniei sale precognizat pentru Bâc, iar noi să-i fim alături cu ceea ce avem, vorba celui de al 26-lea președinte al Statelor Unite: *fă ceea ce poți cu ceea ce ai acolo unde ești!* Domnule profesor, mi-a confirmat și medicul Țâbârnă, celebrul dumneavoastră prieten (un pic și al meu), că sunteți bine, iar ca să vă fie și mai bine, e să vă solicităm umărul. Ce aveți de zis despre câte le legăm la Fagura de potențialul dumneavoastră de creație? Că după ce le ziceți, ar trebui să ajungem la primăria capitalei (v-au rugat să intrați – pentru o propune-

re), apoi și pe la Minister (cam aceeași rugămin-
te, dar nu știu ce propunere au și pe acolo)...

Profesorul se înjunghie a zâmbet de om
știutor:

– E bine că au propuneri și idei. E și mai
bine pentru noi că ideile Fagurei se realizea-
ză și că determină declanșarea... creativității și
prin administrațiile centrale. Să vedem dacă nu
avem planificate lucruri importante, pe care nu
le putem da peste cap pentru niște propuneri
incerte... Să nu-mi uit gândurile la câte le-a ex-
pus, laconic, domnul director al Asociației *Dulce
de Fagura*. E neașteptată propunerea, dar ea
nuanțează și axează și dinamizează alt proiect al
domniei sale, pentru care mi-a solicitat părerea
și unele sugestii – *Ograda lui Creangă*. O lume a
copiilor, gard în gard cu lumea celor maturi, dar
gard cu atâtea porți de comunicare, încât nici nu
prea aduce a gard, uneori... Cum aș fi împotriva
reanimării proiectului meu de autor? Proiectul
ar multiplica comunicarea cu pedagogii, educa-
torii și părinții tinerilor făgurei, ca să le oferim
repere pentru îndrăgirea acasei nu doar pentru
că e casa lor, dar și pentru că acasă se întâmplă
părinți și educatori, și învățători, și primari, și
consilieri, care se gândesc la tot omul satului –

de la copil până la bătrân – și lansează modele de viață plină, atractivă la locul de trai. Dacă nu se întorc toți acasă de pe unde au plecat, barem să nu fugă atâția de acasă... Și cu malurile Botnei provocarea mă unge la inimă. Chit că Botna e altul decât Bâcul capitalei și malurile Botnei în Fagura trebuiesc altfel rezolvate decât s-ar putea rezolva malurile Bâcului în Chișinău... Atât doar... cu nostalgia după trecutul navigabil al Bâcului... Nu se va naviga nici pe Bâc, nici pe Botna. Poate doar niște bărcuțe plate și mici pentru copii – pe un segment securizat al Botnei, ca să nu-i scăpăm pe micii navigatori în apele mai mari ale Nistrului, care să-i ducă, prea devreme, la mare, în lumea largă... Cam asta e, domnule Dascăl. Înțeleg că, într-un fel, ați promis și primăriei capitalei, și la minister că mă... aduceți, așa că pun mare preț și eu pe... succint

Din considerente economice

33. Doi pământeni

Luntrea, ancorată sub perdeaua lor de stuf, abia se leagănă și Florin nu înțelege frământarea loanei, dar nu forțează nota... Îi oferă răgazul convenit pentru a-și pune momeala în cârlig și a arunca undița cât mai aproape de stufăriș... E la a treia lecție de pescuit și stângăcia inerentă e de remarcat imediat, dar învățătorul nu comentează – e satisfăcut că nada nu a ajuns în stufăriș...

– Doamna Veronica mi-a propus să citesc, tot eu, splendida proză a bunelului tău, dar m-am temut – nici odată nu am citit proză de pe scenă. Acasă am încercat, dar vocea mea, intonația mi se păreau false... Abia când am auzit-o în rostirea domoală a îndrumătoarei noastre în lumea cărților, mi-am dat seama unde ar fi cheia și pentru... ieșirea mea în scenă cu această proză. Poți să mă asculți?

– Dar scena?... Ce originală scenă și ce fundal natural!... Evident, te ascult...

Apreciază pauza în care loana își domolește respirația...

... – Înlocuiește-mă, Doamne, cât timp nu mi gălesc locul!

Azis-o, nu s-a rugat. Era mai mult o răbufnire,

un gând necontrolat, ce i-a țâșnit din tătărcuța strâmtă, în care avea impresia că nu mai încap nimic de gândul în prag de mare tristețe. Disperare nu-și permitea... Dar l-a rostit. Și gândul o apucă, aidoma unei rugăciuni spontane, sincere, nemeșteșugite pe liniile de transmisie cerească.

Și cerul se făcu limpede-limpede. Dar nu ca să se vadă – să se audă. O voce distinct grijulie – să nu sperie bietul om cu gândul aidoma unei rugăciuni – preciză rugăciunea:

– Să înțeleg, omule necăjit, că mă rogi să-ți fiu loctiitor? Ce mă rogi de fapt?

Uneori necazul, în prag de mare tristețe, îți dă o amorțeală și un fel de indiferență, că poți vorbi și cu Domnu, și cu primaru, și cu țaru, și cu... oricine, ca de la egal la egal – fără cutremurare... Ori vocea cerească să fi avut efectul calmant?

– Rugămintele nesăbuită, Doamne: să-mi mai dai o mână – a treia.

– Și unde să ți-o prind? Că pe cea dreaptă am potrivit-o pe dreapta...

– Să nu mi-o prinzi, Doamne! S-o lași liberă, între ai mei, soție și copii, și să înțelegi (că eu asta mă căznesc – să înțeleg!) ce vor să găsească în această mână? Câ ceea ce găsesc în mâinile

care mi le-ai dat, Părinte, nu le e de trebuință! Doar să înțelegi. Și să înțeleg și eu – ce să caut cu mâinile mele două, ca să pun în cea de a treia mea mână, și lor să le convină. Că mi-s dragi, dar nu-i înțeleg cum aleg și cum culeg din mâinile mele, de nu le place.

– Nu găsesc ce le trebuie în mâinile tale, omule necăjit, care nu-ți găsești locul?

– Mulțumesc, Doamne, pentru câte mi-ai pus în mâinile mele – pricepere și neodihnă. Că de plinătatea lor, obositele mele muncitoare, nu mai au odihnă picioarele – tot alerg să adun și tot alerg să împart. Și mi-ar fi viața îndestulă, Doamne, să știu că între cei care-și aleg, din plinul mâinilor mele, cele ce li se potrivesc și le e de folos, s-ar număra și ai mei...

– Doar atâta mă rogi, omule? Încă o mână și înțelegere?

– Nici nu m-aș fi încumetat să Te rog, dar... nu înțeleg... și nu-mi găsesc loc de această neînțelegere. Dar să-mi iau lumea în cap și să-i las fără mine... Fii în locul meu o habă de vreme, Părinte, până înțeleg ce am de făcut pentru cei dragi...

– O să fiu în locul meu, omule, până revii. Și o să fie de ajuns...

.....
...Când a revenit, apăsător de marele păcat, – că l-a rupt pe Domnul de la atâtea probleme, incontestabil mai probleme decât ale lui, – nu-și credea ochilor ce vedea la poarta deschisă vraieste! Toți ai casei îl așteptau... Dar era ceva... ceva atât de... în nemișcarea așteptătoare a lor!... Când s-a apropiat, căutându-și cuvintele de iertare și de explicare (de ce a lipsit atât?), ochii i-au alunecat spre mâinile lor... Erau strânse... Pumni supărați? Merita oare pumni supărați?

Mâinile celor dragi păreau niște muguri enormi, strânși cu grijă în jurul a ce o fi tăinuind, să ocrotească... ce? Că nu pietre, Doamne! Că n-or fi fiind pietre, Doamne!

...Ca niște muguri plini se deschideau, se desfăceau mâinile celor dragi, care erau pline cu atâtea.... cu atâtea... împliniri ale lor, cu roadele lor, care erau de răspuns la ceea ce le împărțea și părea să nu ajungă la ei!... Doamne, mare e!... Apoi, și mai și! Fiecare a scos la iveală, de după spate, câte o mână a 3-a și fiecare mână era laarg desfăcută, ca o floare a soarelui, în care abia încăpeau, din care aproape că se revărsau cele câte, de dragul lor, le-a împlinit înainte să-și ia

lumea în cap – ca să înțeleagă... Doamneeee!...

– Frumoasă rugămintă ai avut, omule. Nu te căzni... Bucură-te!...

Florin se apleacă discret peste marginea bărcii și culege o închipuire bicisnică de nufăr (de Fagura!) și i-l închină interpretei...

– Apreciez progresele! Și trecerea de la poezie, unde te simți confortabil, la testarea prozei!

– Chiar a fost... bine? Profesorului i-ar fi plăcut?

– Cu siguranță! Doar că ar fi întors ochii spre mine, ispitindu-mă: dar tu, nepoate?

– Și nepotul lui Virgil Nicoară cu ce proză mi-ar replica?

– Nu pentru că e mai scurtă, dar, după *Pepinieră*, am recitat și subiectul cerșetorului cu cont în bancă și mi-ar plăcea să-ți placă în interpretarea mea.

– O ții minte pe de rost?

– E ca o poezie parabola...

– E poezie ori proză, ori parabolă, nepoate?

– Mi se pare mai mult ori mai întâi de toate parabolă...

...Cerșetorul îl privește cu toate semnele că cel care se apropie îi va lăsa ceva în pălăria de la picioarele sale...

– Cât să-ți?... Cât te-ar face?... Cât îți trebuie acum, azi?

– Câți ai în buzunarul drept... Al pantalonilor!

– Cum ai știut că?...

– Nu e timp de pierdut cu răspunsurile pe care nu le poți primi...

Îl urmărește cum scoate tot ce are în buzunarul drept și felul în care-i răstoarnă în pălărie...

– Dar te desparți prea ușor de câți îmi dai. Ești bănos?

– Nu-s bănos de loc, dar banii pe care-i aveam în buzunarul drept, pe care-i am, nu-mi rezolvă problema...

– ...imobiliară?

– Cum ai știut că?

– Cât să-ți?... Cât te-ar face?... Cât îți trebuie azi, acum?

– Treizeci și șapte...

– De mii? Euro ori dolari?

– Euro.

– Pentru cât timp?

– Până reușim să vindem apartamentul în care locuim... Treizeci și șapte de mii mai datorăm pentru apartamentul nou...

- Ne întâlnim peste o oră la banca de vizavi...
- Dar...
- Pluta, Ioana!

Soția pescarului

34. Cine poate și vrea să pună umărul – loc sub cruce mai e

Trebuie să-și apere dreptul la dialogurile cu peștele. Prea multe și prea de toate în doar câteva zile!... S-o fi dezobișnuit peștele cu absența pescarului sihastru – nici n-o gădilă... O, și nepotul vine! Singur? Unde-i echipa, nepoate?... Întoarce capul la clepsidre și o selectează hotărât pe cea potrivită contabilității proprii și o întoarce cu nisipul în cer: la lucru!

– Crezi că mi-ai ghicit-o, bunele?

– Era și timpul.

– Nu-i cam mult?

– Nisipul? Ori timpul?

– Îmi pare rău că nu filmez – bună replică.

– Și de ce nu filmezi? Unde-i echipa?

– Își trage sufletul – ca și tine, bunele. Știu, știu, sunt mai tineri un pic. Dar chiar asemenea ritm! Ce zile pline! Ce la întrebări după aceste zile!

Profesorul îi detectează și pe babacii nepotului apropiindu-se... Adio, pește!... Îi remarcă și Florin, iar bunelului îi e curioasă revederea celor trei... Ori la pescarul bătrân vin?

– Ne bucurăm, tată, pentru ce am auzit că ți se propune legat de Botna...

– Și eu mă bucur. M-aș bucura și mai tare dacă mi-ar ajuta careva dintre voi, dacă nu cumva toți, la realizarea acestor proiecte frumoase. Aveți carte, aveți experiența țărilor dezvoltate... Vedeți, cântăriți și decideți cum credeți că e mai bine. Vă mai sfătuiți și cu ceilalți... turiști, iertată-mi fie eticheta...

– Ce zici de Florin?

– Ce să zic? Bun nepot mi-ați crescut. Ce frumos se ferește să vă... judece!...

– Bunele, ce păcat că nu filmez...

– Mare păcat. Dar nu-i cel mai mare.

– Care ar fi acum cel mai mare păcat comis de mine, bunele?

– Că nu ai la îndemână niște cartofi fierți, rămași de ieri. Ori barem un crăpuștean mai rășărițel, prins și pregătit de tine, să fi pus pe masă. Că, se pare, că am prinde noi o oră bună pentru o mâncare pescărească pe cinste...

– Poate te cheltui mata cu un crap mai serios, din rezervele de aur?

– Să vedem dacă dispunem toți de timp... Ce zici, noră dragă, avem suficient timp pentru un prânz împreună?

– La prânz am putea vorbi mai concret despre proiectul cu malurile Botnei?

Bunelul privește în partea nepotului exact în momentul când nepotul îl întreabă din ochi ceva foarte important pe bunel ori era o pornire de rugăminte, dacă nu chiar implorare, să nu spulbere șansa...

– Ce ziceți dacă mâine de dimncioară am trece malurile Botnei de la intrarea în Fagura până la ieșirea din Fagura? Să vedem, din mers, dacă facem echipă ori deja suntem o echipă!

– Și la prânz nu vorbim nimic despre malurile Botnei?

– Fiică dragă, cum pot închide gura vorbitorilor, îndeosebi... întrebătorilor? Numai nu vorbiți la masă cu gura plină. Plinătatea altfel se întâmplă.

Casa pescarului

Sumar

1. Treimile directorului școlii.....	3
2. Clepsidrele întrebate de nepotul lui Fellini...5	
3. Luarea pulsului la telefon.....	8
4. Doi abandonăți pe-un mal de apă.....	9
5. Facerea lumii.....	11
6. Visul Dascălului.....	19
7. Mâna a 3-a.....	23
8. Captura.....	28
9. Capcana bunelului.....	33
10. Cărdășia.....	40
11. Tabăra.....	46
12. Treimea din Fagura.....	50
13. Ce mâncare poți face, nepoate?.....	55
14. Spovedanie cu fața la biserică.....	59
15. Nici o șansă cu extraterestrii.....	62
16. Atâtea biblioteci trec pe lângă noi!.....	69
17. Chiar cine ești, bunele?.....	80
18. Nisipul comunicant al clepsidrelor.....	84
19. Femeile bunelului sihastru.....	87
20. Pescărița de lângă nepot.....	91
21. Cartea în șaptezeci și trei de exemplare a <i>melcului rebel</i>	93
22. Treimea, mulțimea și Baraba cel Mare..	104
23. Întristat părăsea Piața, croindu-și cărare	

prin hățișul îngenunchiaților.....	108
24. Împăcare în stil italian.....	112
25. Aristocrat descendent din sec. XIII.....	116
26. Ai știut, bunele?.....	125
27. Tăceri apăsătoare.....	128
28. Muțenia Navetistului.....	131
29. Surprize, surprize!.....	133
30. Lecția de pe gard.....	137
31. Lumea tânără luminos implicată.....	141
32. Ce mai trebuie de făcut acasă?.....	143
33. Doi pământeni.....	147
34. Cine poate și vrea să pună umărul – loc sub cruce mai e.....	154

Bun de tipar 6.08.2018
Format 60x84/32
Coli de tipar 5,0
Tiraj 1000 ex.
Comanda nr. 20

Tipografia Academiei de Științe a Moldovei
mun. Chișinău, str. Petru Movilă, 8